

КУЛЬТУРА

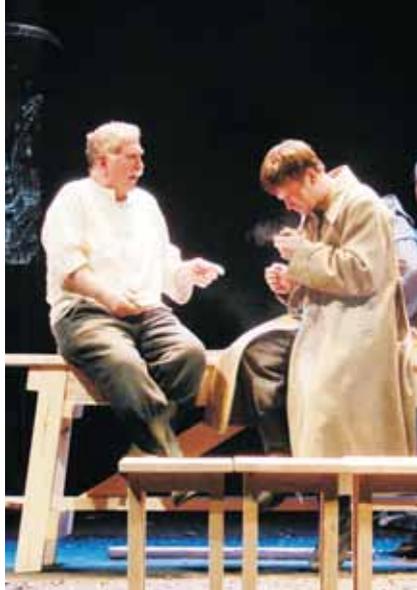
ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА

WWW.KIMPRESS.BY

С. 6

С. 9

С. 11

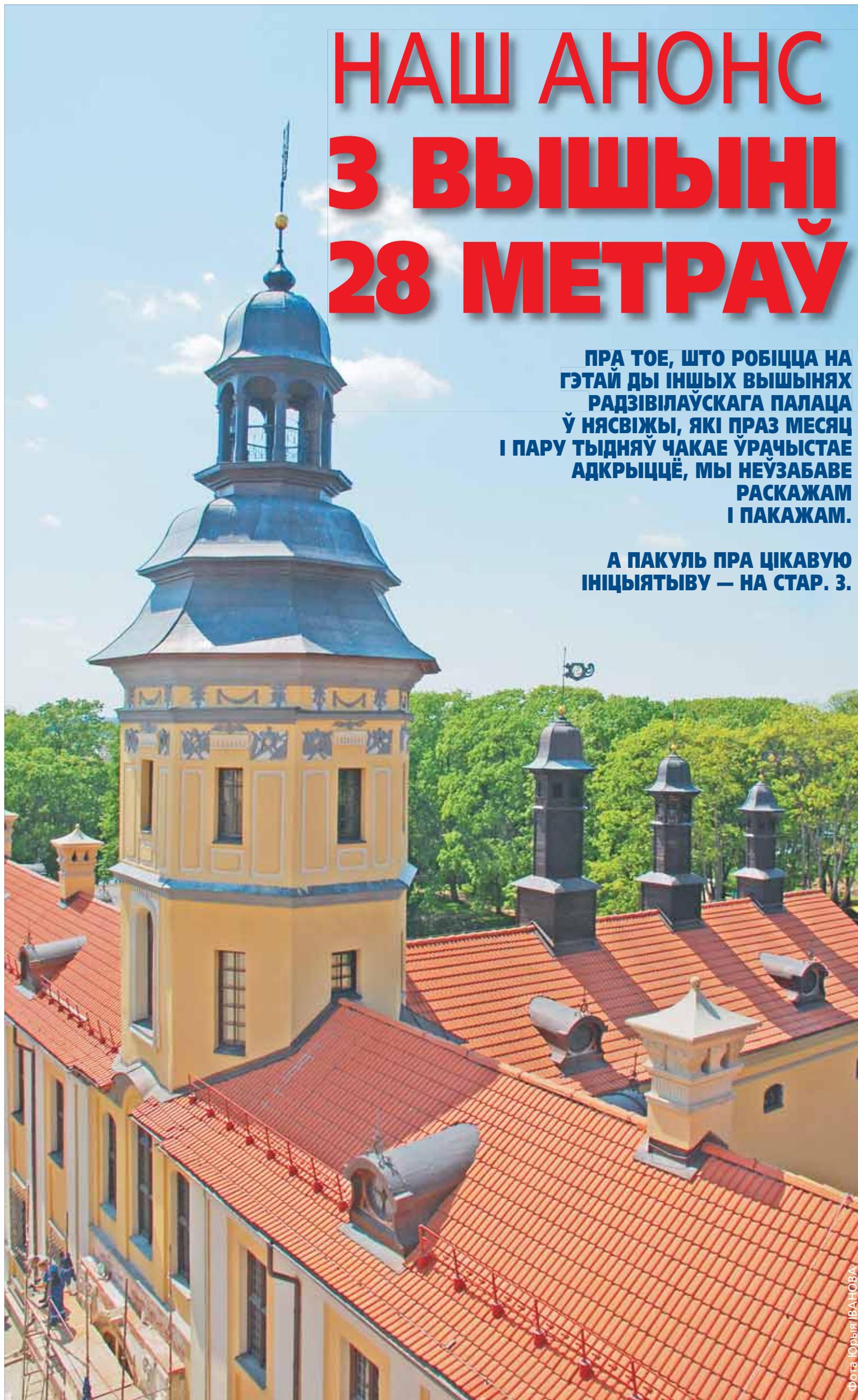

С. 7

НАШ АНОНС З ВЫШЫНІ 28 МЕТРАЎ

**ПРА ТОЕ, ШТО РОБІЦЦА НА
ГЭТАЙ ДЫ ІНШЫХ ВЫШЫНЯХ
РАДЗІВІЛАЎСКАГА ПАЛАЦА
Ў НЯСВІЖЫ, ЯКІ ПРАЗ МЕСЯЦ
І ПАРУ ТЫДНЯЎ ЧАКАЕ ЎРАЧЫСТАЕ
АДКРЫЦЦЁ, МЫ НЕЎЗАБАВЕ
РАСКАЖАМ
І ПАКАЖАМ.**

**А ПАКУЛЬ ПРА ЦІКАВУЮ
ІНІЦЫЯТЫВУ — НА СТАР. 3.**

Рарытэт для купалаўскага дома

Як паведаміла Прэс-служба Кіраўніка дзяржавы, Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка на мінулым тыдні знаходзіўся ў рабочай паездцы па Мінскай, Віцебскай і Магілёўскай абласцях Беларусі.

У цэнтры ўвагі былі пытанні эканомікі. Прэзідэнт завяршыў работу ў рэгіёнах наведаннем аб'ектаў сацыяльна-культурнай сферы на сваёй малой радзіме на мяжы Віцебшчыны і Магілёўшчыны.

Аляксандр Лукашэнка пабыў у Копыскай участкавай бальніцы, дзе сустрэўся з персаналам і хворымі, аглядзеў абсталяванне ўрачэбных кабінетаў.

Потым Кіраўнік дзяржавы наведаў Мемарыяльны запаведнік Янкі Купалы ў вёсцы Ляўкі. Тут, у маляўнічых мясцінах на беразе Дняпра, знаходзіцца Музей Песняра. Аглядзеўшы экспазіцыю, Аляксандр Лукашэнка пакінуў запіс у Кнізе ганаровых гасцей, усклаў кветкі да помніка класіку беларускай

літаратуры і падарыў музею ўнікальнае выданне — экзэмпляр драмы Янкі Купалы “Раскіданае гняздо”, надрукаваны ў Вільні ў 1919 годзе.

Дырэктар Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы Алена Мацевасян паведаміла “К”, што Кіраўнік дзяржавы з выключнай цікаўнасцю аглядзеў і літаратурна-

Помнік Янку Купалу ў Ляўках.

Серэнада для Арменіі

Зайтра завершацца Дні культуры Беларусі ў Арменіі.

З якімі пачуццямі будуць вяртацца нашы майстры мастацтваў? Бо наша краіна прадстаўляе там і кінастужкі розных жанраў, і выстаўку карцін ды ювелірных упрыгожанняў з эмалі, і выстаўку-кірмаш народных рамёстваў. Але самую гучную рэакцыю заўсёды выклікаюць канцэртныя выступленні.

— Нашы артысты, — расказала памочнік кіраўніка Дзяржаўнага ансамбля танца Беларусі Сняжана Цімчык, якая ўдзельнічала

ў складанні праграмы, — даюць там тры гала-канцэрты. 20 мая — урачыстае адкрыццё ў Нацыянальным тэатры оперы і балета Арменіі. 21-га — у горадзе Ёмры, а 22-га — у Армавіры. Рыхтуючыся да паездкі, дбалі пра тое, каб не толькі як мага больш прадстаўніча і разнастайна прэзентаваць нашу нацыянальную культуру, але і выказаць пашану да багатых армянскіх традыцый ды творчых дасягненняў. Вакальны гурт “Чысты голас” і акардэаніст Ігар Квашэвіч уключылі ў свой рэпертуар творы Арно Бабаджаняна: песню “Ерэван” і яго інструментальны “Накцюрн”.

Але, вядома, большасць нумароў прысвечаны нашай нацыянальнай музычна-хараграфічнай адметнасці. Мяркуюць самі: у праграме Ансамбля танца — “Карагод”, “Віленская полька”, лірычныя “Арэлі”, завадныя “Вясковыя гульні”, “Церніца”, “Лянок”, папраўдзе брэндавая “Лявоніха”, пастаўленая наноў. З двюма песнямі выступае салістка ансамбля Валянціна Альшанская. Гурт “Чысты голас”, акрамя ўсяго, спявае хіт Ігара Лучанка “Мой родны кут” паводле Якуба Коласа. А лаўрэат безліч міжнародных конкурсаў Ігар Квашэвіч надзвычайна віртуозна сплятае беларускія мелодыі ў вянок папур. Так што ўражанню ў армянскіх глядачоў і слухачоў будзе багата!

У славянскай сям’і

24 мая на Дні славянскага пісьменства і культуры ў Маскве выступіць Нацыянальны акадэмічны народны хор імя Г.Цітовіча.

У свяце, акрамя Беларусі, Расіі і Украіны, бяруць удзел Балгарыя, Грэцыя, Сербія. Галаканцэрт творчых дэлегацый адбудзецца ў Крамлёўскім палацы.

— У Маскве, — распавёў мастацкі кіраўнік нашага калектыву, народны артыст Беларусі, прафесар Міхась Дрынеўскі, — мы гас-

тралявалі неаднойчы. Але за ўвесь постсавецкі час гэта будзе першы выезд нашага хору ў расійскую сталіцу. Таму да пачуццяў радасці далучаецца і вялікая адказнасць. Праграму складалі вельмі скрупулёзна. Каб паказаць усе складнікі калектыву — хор, танцавальную групу, аркестр, — спыніліся на вакальна-хараграфічнай кампазіцыі “Добры вечар — добрым людзям!”. Важна таксама, што яна заснавана на беларускай народнай песні. Выканаем мы і іншыя фальклорныя мелодыі, у тым ліку ў апрацоўцы Уладзіміра Грома. А завершыць наша выступленне аўтарская музы-

ка — песня Ганны Казловай “Беларусь — імя святое”. Да таго ж, у фінале ўсе калектывы складуць зводны хор. Таму мы, як і іншыя ўдзельнікі канцэрта, развучылі тры многаліцкі — Паўла Часнакова і Сяргея Пракоф’ева, з яго аратарый “Іван Грозны”.

Сам удзел у гэтым свяце — свята. Раней мы неаднаразова выступалі на Днях беларускага пісьменства, таму цяперашнюю паездку на Дзень славянскага пісьменства і культуры можна лічыць працягам гэтай асветніцкай місіі. Культура кожнага народа — папраўдзе невычарпальная, багатая на індывідуальныя рысы. Але такія святы дапамагаюць убацьчы і тыя агульнаславянскія каштоўнасці, што аб’ядноўваюць краіны ў адну дружнюю сям’ю.

Ёсць білеты на “Славянскі базар...”!

На юбілейным, XX Міжнародным фестывалі мастацтваў “Славянскі базар у Віцебску”, па даручэнні Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Аляксандра Лукашэнка, 10 ліпеня адбудзецца Дзень моладзі. Як паведамілі ў Цэнтры культуры “Віцебск”, цяпер рыхтуецца яго праграма.

А гэтымі днямі жыхары краіны актыўна набываюць білеты на канцэрты фэсту. Упершыню яны атрымалі магчымасць забраніраваць іх у Сеціве, і, па словах касіраў Канцэртнай залы “Віцебск”, публіка ахвотна карыстаецца магчымасцю: “Людзі вельмі задаволены такім зручным спосабам продажу”.

Асаблівай папулярнасцю карыстаюцца білеты на канцэрт урачыстага адкрыцця фестывалю, што адбудзецца 8 ліпеня. За лепшыя месцы ў віцебскім Амфітэатры

гледачы аддаюць 400 — 450 тысяч рублёў, самыя ж танныя абыходзяцца ў 160 тысяч. Таксама публіка жадае трапіць на сольныя канцэрты вядомых артыстаў, такіх, як Валеры Меладзэ, Алена Ваенга ды іншых...

Акрамя інтэрнэт-рэсурсу, які прапануе зручны варыянт пакупкі і дастаўкі білетаў не толькі для віцебчан, але і для іншагародняй публікі, у горадзе працуюць пяць кас. Каб трапіць на цікавыя канцэрты, варта паспяшацца!

Прызны — пераможцам

У Беларускім дзяржаўным музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны адбыўся семінар-нарада па выніках работы Міністэрства культуры за 2010 год па пытаннях эканоміі і рацыянальнага выкарыстання паліўна-энергетычных і матэрыяльных рэсурсаў ды ахове працы.

На пачатку намеснік міністра культуры Віктар Кураш зазначыў, што пытанні аховы працы заўсёды знаходзяцца на пастаянным

кантролі Міністэрства культуры, і яшчэ раз нагадаў пра неабходнасць умацавання працоўнай дысцыпліны ва ўсіх арганізацыях сферы. Што да пытанняў эканоміі і рацыянальнага выкарыстання паліўна-энергетычных і матэрыяльных рэсурсаў, дык, як падкрэсліў намеснік міністра, мэтавы паказчык па энергазберажэнні, даведзены як установам культуры рэспубліканскага падпарадкавання, так і ўпраўленням культуры аблвыканкамаў, абавязкова трэба выканаць.

Адбылося і падвядзенне вынікаў ды ўзнагароджанне пераможцаў конкурсаў па ахове працы і энергазберажэнні.

Так, лепшай арганізацыяй камунальнай формы ўласнасці па ахове працы і прафілактыцы вытворчага траўматызму прызнаны Магілёўскі дзяржаўны каледж мастацтваў, а ў намінацыі “Лепшы аддзел культуры раённага (горадскога) выканаўчага камітэта” перамога аддзел культуры Салігорскага райвыканкама. Упраўленне культуры Магілёўскага аблвыканкама абвешчана лепшым сярод усіх упраўленняў культуры па ахове працы і прафілактыцы вытворчага траўматызму за 2010 год, а лепшай арганізацыяй рэспубліканскай формы ўласнасці — Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў.

Лепшым па эканоміі і рацыянальным выкарыстанні паліўна-энергетычных і матэрыяльных рэсурсаў прызнана упраўленне культуры Мінскага аблвыканкама.

“Апостал” ад спонсара

Асобнік кнігі “Апостал”, выдзенай у знакамітай друкарні братоў Мамонічаў у Вільні, днямі быў прадстаўлены шырокай грамадскасці ў Нацыянальным гістарычным музеі Рэспублікі Беларусі.

Дакладная дата выхаду ў свет асобніка кнігі “Апостал”, які захоўваецца ў Нацыянальным гістарычным музеі, на сённяшні дзень невядомая. Даследчыкамі ўстаноўлена, што выданне было ажыццёўлена пасля 1595 года.

Як адзначыў на прэзентацыі міністр культуры Рэспублікі Беларусь Павел Латушка, сёння вельмі важна, што каштоўнасці, якія належаць нашай культуры, вяртаюцца ў Беларусь. Гэта, у сваю чаргу, спрыяе захаванню памяці пра гістарычныя карані.

Да таго ж, на думку міністра, рэстаўрацыя прадстаўленага сёння ў музеі выдання — добры ўзор супрацоўніцтва ўстановаў і аднаго з прыватных банкаў, які мае з’яўляцца добрым прыкладам для іншых камерцыйных структур. Тым больш, як падкрэсліў Павел Латушка, змены ў нашай заканадаўчай базе, што адбываюцца ў апошні час, бу-

дуць спрыяць таму, каб бізнесмены, буйныя прадпрыемствы пералічвалі сродкі на пэўныя культурныя праекты.

Трэба адзначыць, што набыты музей у 2001 годзе асобнік “Апостала” знаходзіўся ў вельмі дрэнным стане: у тым ліку, быў пашкоджаны пераплёт, а некаторыя старонкі кнігі забруджаны і нават парваны. Для якаснага “рамонту” старадаўняй кнігі, па словах рэстаўратара Нацыянальнага гістарычнага музея Андрэя Крапіўкі, спатрэбілася новая тэхніка і сучасныя матэрыялы.

У той жа час, як зазначыў дырэктар Нацыянальнага гістарычнага музея Сяргей Вечар, у трэцім пусковым комплексе новага будынка ўстановаў будучы размяшчаны рэстаўрацыйны майстарні. А літаральна праз месяц у музеі будзе прадстаўлены яшчэ адзін экспанат, адрэстаўраваны дзякуючы супрацоўніцтву з прыватнай кампаніяй.

Стратэгіі на Форуме

Сёння завяршаецца II Форум бібліятэкараў Беларусі “Гуманітарна-асветніцкая дзейнасць бібліятэк у кантэксце агульнаадукацыйна-каштоўнасцей і беларускай дзяржаўнасці”.

Яго арганізатары — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, Беларуская бібліятэчная асацыяцыя, Нацыянальная бібліятэка і Лагойскі райвыканкам. У рабоце канферэнцыі прымаюць удзел больш за 150 дэлегатаў.

Прыватнае слова міністра культуры краіны Паўла Латушкі, адрасаванае ўдзельнікам падзеі, было зачытана на адкрыцці Форуму. Па словах кіраўніка Мінікультуры, у бібліятэчную частку Дзяржаўнай праграмы “Культура Беларусі” на 2011 — 2015 гг. пакладзены стратэгічныя напрамкі дзяржаўнай палітыкі ў згаданай сферы, якія забяспечваюць права грамадзян на свабодны доступ да інфармацыі. “Рэалізацыя мерапрыемстваў будзе садзейнічаць стварэнню адзінай культурна-інфармацыйнай прасторы шляхам поўнай кампютарызацыі бібліятэк рэспублікі, падключэння іх усіх да сеткі Інтэрнэт. Гэта дазволіць забяспечыць максімальны доступ да інфармацыі і будзе садзейнічаць устойліва-

му сацыяльнаму і эканамічнаму развіццю краіны”, — зазначыў міністр у прывітанні.

На пленарным і секцыйных пасяджэннях адбылося абмеркаванне ролі бібліятэкі ў інавацыйнай стратэгіі развіцця грамадства, праблем удасканалення заканадаўчай базы і сістэмы дзяржаўнага рэгулявання; інфармацыйнага забеспячэння інавацыйных дзяржаўных праектаў у сферы культуры, навукі і адукацыі. Важным аспектам стаў разгляд перспектывы па далейшым узаемадзеянні бібліятэк у кірунку стварэння і выкарыстання інфармацыйных рэсурсаў, а таксама дзейнасці бібліятэк у рэалізацыі права грамадзян на свабодны доступ да электронных баз.

Асобны акцэнт удзельнікі Форуму зрабілі на навуковы і кадравы патэнцыял інавацыйнага развіцця бібліятэчнай справы. У рамках Форуму адбыўся на гэтую тэму і “круглы стол” “Эфектыўнае выкарыстанне кадравага патэнцыялу бібліятэк: арганізацыйна-кіраўнічы аспект”. Яго мэтай была выпрацоўка адзіных рашэнняў у пытаннях арганізацыйнага і нарматыўна-прававога рэгулявання бібліятэчнай кадравай палітыкі.

Вынікам працы стане рэзалюцыя Форуму, якая зафіксуе прынятыя рашэнні па далейшым развіцці бібліятэчнай справы краіны.

У нас і ў свеце

Сусветны дзень культурнай разнастайнасці для дыялога і развіцця адзначаецца сёння.

Нацыянальная бібліятэка прапануе наведаць тэматычную выстаўку “Усе розныя, усе ўнікальныя”, прысвечаную даце.

У гэтай экспазіцыі — каля сотні дакументаў: даследаванні міжкультурнага ўзаемадзеяння і ўзаемнага ўплыву культур народаў усіх кантынентаў, кнігі аб праблемах этнакуль-

турных кантактаў, дыялогу культур, нацыянальна-культурнай і этнаграфічнай спецыфіцы.

Міжнародны дзень культурнай разнастайнасці для дыялога і развіцця быў абвешчаны па ініцыятыве UNESCO 21 мая 2003 года. У аснове яго ляжыць неабходнасць праў талерантнасці і павагі да культурнай разнастайнасці народаў, міжкультурны дыялог. Гэта з’яўляецца актуальнай задачай для ўсёй планеты, як сведчыць Дэкларацыя, прынятая на XXXI Генеральнай канферэнцыі UNESCO.

Аб’ява*

Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў

аб’яўляе конкурс на замяшчэнне пасада прафесарска-выкладчыцкага складу:

- загадчык кафедры прамысловага дызайну;
- загадчык кафедры інтэр’ера і абсталявання;
- дацэнт кафедры жывапісу;
- старшы выкладчык кафедры малюнка, жывапісу, скульптуры.
- дацэнт кафедры графікі;
- дацэнт кафедры гуманітарных дысцыплін.

Тэрмін падачы заяў — адзін месяц з дня апублікавання аб’явы. Заявы і дакументы, згодна з Палажэннем аб конкурсе, падаваць на імя рэктара Акадэміі на адрас: 220012, г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 81, аддзел кадры; тэлефон: 292-77-34.

Паважаныя супрацоўнікі музеяў!

18 мая музейныя работнікі ўсяго свету адзначаюць прафесійнае свята. Гэта дзень прызнання працы ўсіх музейных супрацоўнікаў, даследчыкаў гісторыі і помнікаў культуры, рэстаўратараў, стваральнікаў экспазіцый, экскурсаводаў, захавальнікаў калекцый, наглядчыкаў.

Ганарыцца і берагчы культурную спадчыну — прынцып прафесійнага абавязку кожнага музейнага работніка. Супрацоўнікі музеяў знаходзяцца ў пастаянным творчым пошуку, асвойваючы новыя метады прафесійнай дзейнасці і формы працы з наведвальнікамі, паспяхова вырашаючы задачы, якія ставіць жыццё.

Прыміце шчырыя віншаванні з нагоды прафесійнага свята! Ваша шматгадовая праца заслужоўвае глыбокай павагі і высокай ацэнкі, служыць выдатным прыкладам любові да сваёй прафесіі былым і сённяшнім пакаленням!

Шчасця і радасці вам, аптымізму, здароўя і дабрабыту!

Міністр культуры Рэспублікі Беларусь Павел ЛАТУШКА

“Зверыць гадзіннікі” паводле музеяў

Сёлета Дзень музеяў і Ноч музеяў мелі ў Беларусі як ніколі шырокі размах. Мерапрыемствы адбываліся цягам усяго тыдня — ад суботы да суботы. Сёння ж марафон завяршае Гродзеншчына. Акурат у Міжнародны дзень музеяў — 18 мая — імпрэзу ў Дзяржаўным музеі гісторыі тэатральнай і музычнай культуры наведваў міністр культуры Рэспублікі Беларусь Павел Латушка.

Ноч музеяў: “Прастора жанчыны” ў Нацыянальным мастацкім...

Уласна да Дня музеяў прымеркавалі свае праграмы Музей гісторыі горада Мінска (выстаўкі “Мастакі Сярэбранага стагоддзя”, “Горад і людзі”, “Японскі фарфор XVII — пачатку XX стст.”, “Вітрына гарадскога жыцця”, а таксама байк-шоу), Музей сучаснага выяўленчага мастацтва (адкрыццё экспазіцый карыкатуры, жывалісу і фота), Музей Уладзіміра Мулявіна (імпрэза, прысвечаная праграме ансамбля “Песняры” паводле вершаў Уладзіміра Маякоўскага “На ўвесь голас!”). Здзіўлялі сваіх наведвальнікаў і раённыя ўстановы па ўсёй рэспубліцы.

...карыкатура ў Музеі сучаснага выяўленчага мастацтва.

“Арт-мажор” — Нясвіжу

Лепшыя нумары калектываў, што існуюць на кафедрах Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў, можна будзе пабачыць 25 мая на гала-канцэрце XIX Фестывалю мастацтваў “Арт-мажор”.

Пра гэта паведаміў карэспандэнт “К” прарэктар па інвацыянальнай дзейнасці і мастацкай творчасці БДУКІМ, старшыня мастацкага савета фэсту Канстанцін Рэмішэўскі.

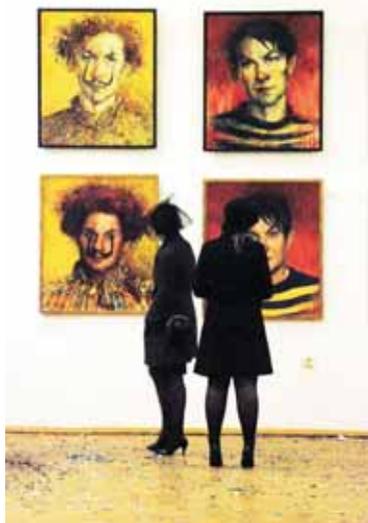
— Кожны год савет ацэньвае канцэрты калектываў і выканаўцаў розных кафедраў БДУКІМ, — дадае ён. — А гала-канцэрт гэтым разам аб’яднае лепшых твораў адной тэмай, звязанай з нашай старадаўняй культурай і нацыянальнай спадчынай, якая гучыць як “Беларусь — краіна замкаў”. Галоўны ж сэнс фестывалю ў тым, каб студэнты прайшлі на сцэне прафесійную школу...

Паводле папярэдняй праграмы, у свяце прымуць удзел лаўрэаты міжнародных конкурсаў і фестывалю: Беларускі народны аркестр “Светач”, Маладзёжны эстрадна-сімфанічны аркестр, Капэла беларускіх духавых інструментаў імя У.Грома “Гуды”, вальна-харэаграфічны ансамбль імя У.Грома “Гуды”, Ансамбль кафедры харэаграфіі, Ганна Благава, Інга Кісялёва ды іншыя артысты і калектывы.

Заклучны канцэрт адбудзецца ў Белдзяржфілармоніі, і гледачы адчуюць атмасферу свята яшчэ ў фая. Тут будзе знаходзіцца артысты ў стылізаваных касцюмах, у якіх

іншых краінах, — заўважыла ў гутарцы з карэспандэнтам “К” дырэктар Кобрынскага ваенна-гістарычнага музея імя А.В. Суворова Алена Бабенка. — Бо гэта сапраўдная магчымасць “зверыць гадзіннікі”, убачыць увасабленне найноўшых інфармацыйных тэхналогій у музейных установах і тую “планку”, вышыню, да якой трэба імкнуцца ў сваім развіцці.

— Шмат вынесла для сябе пасля гэтай канферэнцыі, — адзначыла таксама і галоўны захавальнік фонду Магілёўскага абласнога краязнаўчага музея імя Е.Р. Раманова Аксана Крупенка. — Гэта датычыцца і падыходаў да стварэння прэзентацый, сайтаў, і ўкаранення мультымедыяных тэхналогій у музейнай дзейнасці... Цяпер, натуральна, будзем выкарыстоўваць усе атрыманыя веды ў сваёй рабоце. Тым больш, на ўкараненне новых інфармацыйных тэхналогій у музеях скіравана і Дзяржпраграма “Культура Беларусі” на 2011 — 2015 гады.

...праект Вольгі Смаляк “Ажылыя карціны” пэндзля Андрэя Смаляка ў Нацыянальным гістарычным...

— Мы выступілі з прэзентацыяй свайго музея, паказалі свае напрацоўкі, а яшчэ дамовіліся аб сумесных праектах і ўжо напрыканцы бягучага года павяжэм сваю выстаўку ў Маскву, — распавяла “К” дырэктар Дзяржаўнага музея гісторыі тэатральнай і музычнай культуры Рэспублікі Беларусь Зінаіда Кучар. — Таму падобныя канферэнцыі для нас вельмі важныя. А асабліва прыемна было даведацца, што беларускія музеі знаходзяцца не на апошнім месцы па развіцці і ўкараненні інфармацыйных тэхналогій, па ўзроўні распрацаванасці заканадаўчай і нарматыўнай базы, хаця, зразумела, нам трэба яшчэ шмат працаваць у азначаных кірунках.

Фота Юрыя ІВАНОВА

Пасол у школе

Дзень культуры Венесуэлы адбыўся нядаўна ў СШ № 114 імя Сімона Балівара, што ў Мінску.

Актыўны ўдзел у ім прынялі Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Баліварыянскай Рэспублікі Венесуэла Амерыка Дыяс Нуньес і першы сакратар Пасольства Херарда Эстрада Марцінес.

Пад час Дня культуры адбыўся “круглы стол” з удзелам пасла, прысвечаны культуры, традыцыям, гісторыі, геаграфіі, спорту Венесуэлы. Беларускія школьнікі дзяліліся сваімі ведамі аб краіне на іспанскай мове. Амерыка Дыяс Нуньес адзначыў поспех у вывучэнні мовы падлеткамі і дапоўніў іх інфармацыю

пра краіну сваімі аповедамі. Ён уручыў граматы пераможцам і ўдзельнікам Рэспубліканскай алімпіяды па замежных мовах.

У гэты дзень у школе адбылася канцэртная праграма, пад час якой гучалі вершы, народныя песні Венесуэлы і дэманстраваліся нацыянальныя танцы. Каардынатар Лаціна-амерыканскага культурнага цэнтра Херарда Эстрада напрыканцы выканаў на скрыпцы народны твор сваёй краіны “Пахарыльё”.

На здымку: Пасол Венесуэлы ўручае граматы пераможцам алімпіяды.

Канспект для СМІ

Асаблівасці інфармацыйнай працы рэлігійных і нацыянальна-культурных аб’яднанняў на Беларусі, супрацоўніцтва з суайчыннікамі за мяжой, партнёрскія мадэлі супрацоўніцтва ў этнаканфесійнай сферы — гэтыя пытанні ляглі ў аснову заняткаў групы спецыялістаў СМІ, якія ўпершыню прайшлі ў Інстытуце журналістыкі БДУ.

Па словах Упаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцей Леаніда Гулякі, знаёмства прадстаўнікоў аічынных СМІ з міжнацыянальнымі і міжканфесійнымі адносіннямі ў Рэспубліцы Беларусь будзе працягвацца і ў далейшым, у тым ліку праз падобныя курсы павышэння кваліфікацыі.

У межах курса “Міжнацыянальны і міжканфесійныя адносіны ў Рэспубліцы Беларусь”, нападуннем якога займаліся спецыялісты апарата Упаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцей, у прыватнасці, адбыліся сустрэчы са старшынёй грамадскага аб’яднання “Мінскае гарадское армянскае культурна-асветніцкае таварыства” “Айастан” Георгіем Егіязаранам, прадстаўнікамі іншых канфесій і рэлігійных аб’яднанняў на Беларусі, а таксама з супрацоўнікамі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі.

У межах практычных заняткаў удзельнікі спецыяльнага курса змаглі падрабязней даведацца пра сацыяльную значнасць працы Дома міласэрнасці, працу Беларускага таварыства па сувязях з суайчыннікамі за мяжой “Радзіма” ў плане ўзаемадзеяння з арганізацыямі беларусаў замежжа.

Даўжынёй у экватар

13 мая ў мінскім Палацы мастацтва адкрылася персанальная выстаўка славацкага жывапісца Андрэя Смолака. Але ўвагу прысутных прыцягнула не толькі яна.

Тут прадстаўлена яшчэ і 50 работ беларускіх мастакоў, што прынялі ўдзел у праекце “Маляваны экватар”. Галоўны яго арганізатар — усё той жа Андрэй Смолак.

Як паведамляе “К” прадстаўнік славацкага творцы ў нашай краіне Рыгор Сітніца, першы намеснік старшыні Беларускага саюза мастакоў, “Маляваны экватар” аб’ядноўвае людзей розных нацыянальнасцей і прафесій з кожнай краіны свету. Гэта не толькі мастакі, але і артысты, літаратары, палітыкі, навукоўцы, касманаўты, кіраўнікі краін і гарадоў, каралі, прынцы, лаўрэаты Нобелеўскай прэміі, спартсмены, святары...

Цягам першага праектнага этапу, разлічанага на пяць гадоў, будзе напісана

40 075 палатнаў: менавіта столькі кіламетраў доўжыцца вакол нашай планеты экватар. Вобразная сутнасць праекта — ланцужок людзей свету, што пабраліся за рукі. Гэта сімвал аб’яднанай сусветнай творчасці... Кожнае палатно, распавядае Рыгор Сітніца, мае памер 20 на 20 сантыметраў. Тэма твораў — любая, але заснаваная на пазітыве, стваральнасці.

Апрача беларускіх мастакоў, у “Маляваным экватары”, па словах першага намесніка старшыні БСМ, будучы браць удзел і іншыя вядомыя і паспяхова асобы нашай краіны. Мяркуюцца, што аўтарамі палатнаў стануць Мітрапаліт Мінскі і Слуцкі, Патрыярх Эжарх усяе Беларусі Філарэт, народны артыст Беларусі Міхаіл Фінберг, тэнісіст Максім Мірны...

Пад час другога этапу “Маляванага экватара” запланавана праектаванне і ўзвядзенне галерэі, дзе размесцяцца 40 075 карцін. Дзе з’явіцца галерэя, пакуль невядома, але ўжо цяпер зразумела, што яна стане “прынадай” для турыстаў з усяго свету.

“Вянок...” і “...Баль”

3 30 чэрвеня па 3 ліпеня ў Бабруйску пройдзе чарговы Міжнародны фестываль народнай творчасці “Вянок дружбы”.

Як распавяла “К” намеснік начальніка аддзела культуры Бабруйскага гарвыканкама Ірына Роскач, на сёння аб сваім удзеле ў мерапрыемстве ўжо паведамілі калектывы мастацкай самадзейнасці з дзевяці краін свету. Дарэчы, іх можа быць і больш: цяпер арганізатары чакаюць пацвярджэння ўдзелу ў “Вянку дружбы” ад шэрагу сяброў з іншых краін.

Пад час фестывалю запланаваны шэраг канцэртаў на адкрытых і закрытых пляцоў-

ках горада, традыцыйная фотавыстаўка ў Бабруйскім краязнаўчым музеі пад назвай “Ад фестывалю да фестывалю”. Упершыню на “Вянку дружбы” будзе зладжана выстаўка-прэзентацыя нацыянальных сувеніраў.

Акрамя таго, запланаваны выезды і выступленні калектываў, што прыедуць на форум, у раёны Магілёўшчыны, правядзенне там майстар-класаў, а ў самім Бабруйску — праца нацыянальных падворкаў, горада майстроў.

Учора ж, 20 мая, з нагоды 110-годдзя Бабруйскай гарадской бібліятэкі імя А.С. Пушкіна ў Магілёўскім абласным тэатры драмы і камедыі імя В.Дуніна-Марцінкевіча ўпершыню адбыўся Пушкінскі баль.

На электронны адрас “К” прыйшоў ліст на тэму аховы гісторыка-культурнай спадчыны ў Пінску. Аўтар падпісаўся як “архітэктар з Пінска”, з тых або іншых прычын вырашыўшы застацца ананімам. Але найбольшую важнасць мае не ягонае імя, а праблемы, якія закранае гэты неаб'яўлены чалавек. Тым больш, словы падмацаваны некалькімі фотаздымкамі старых камяніц, чый стан выклікае насцярожанасць.

Адпаведна, зварот у рэдакцыю не быў пакінуты без увагі. З'явілася нагода прайсціся па пінскіх вулачках, паўглядацца ў архітэктурныя дэталі старых будынкаў і лішні раз “прадгуставаць” турыстычны патэнцыял Пінска. Каб, урэшце, задацца заканамерным пытаннем: чаму ж масавы турыст так пакуль і не дабраўся да гэтага папраўдзе чароўнага горада?

цыя на ремонт, распачынаюцца работы... І тут высвятляецца, што дом стаіць не на цвёрдым грунце, а акурат на пльвуне або вадзяной лінзе. Адпаведна, пачынаюцца абвалы...

Між іншым, праблемы з грунтам “усплылі” таксама і пад час нядаўняй рэстаўрацыі палаца Бутрымовіча.

— Кажучы сучаснай мовай, ягоны архітэктар дапусціў істотную горадабудаўнічую памылку, — мяркуе Вольга Васіленка. — Палац быў “пасаджаны” ў яміне, на перасячэнні падземных плыняў. Праўда, неадпаведны выбар месца быў нейтралізаваны ўнікальнай дрэнажнай сістэмай, але ж у свой час — пры будаў-

рымтам жыцця і патрэбамі. Менавіта з прычыны такой дылемы старыя дамы, якія не маюць статус помнікаў спадчыны, пакрысе знікаюць. Ці не знікне разам з імі сам дух горада?

Дыскусія адносна зносу драўлянай забудовы колішняга прадмесця Каралін у свой час была досыць зацятай. Як адзначыла галоўны архітэктар горада, ратаваць гэты самабытны яўрэйскі раён трэба было гадоў 40 таму, калі руйнавалася найцікавейшая частка яго забудовы.

Сёння дыскупаваць тым больш позна: на месцы пахіленых дамкоў ужо ўзводзіцца студэнцкая вёска для Палескага дзяржаўнага ўніверсітэта. Прычым, як адзначыла Вольга Васи-

Аргументы pro et contra на гэты конт могуць быць самыя розныя. З аднаго боку, той дамок архітэктурным шэдэўрам ніяк не назавеш. Да таго ж, ён знаходзіцца за межамі гістарычнага цэнтра і не надта добра ўпісваецца ў горадабудаўнічыя планы. З іншага боку — нават тыповыя ўзоры старой забудовы сёння ўяўляюць сякую-такую каштоўнасць.

Зрэшты, кропку ў лёсе дома без даху паставяць спецыялісты. А ў Пінску цяжка чакаюць іх рашэння.

Між іншым, зусім нядаўна “афіцыйны” спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Пінска папоўніўся яшчэ на пяць адзінак. Чатыры з іх — гэта будынкi, якія тычацца яўрэйскай

“Правілы гульні” для інвестара,

“Падводныя камяні” рэстаўрацыі

“Выгрузіўшыся” з аўтобуса непадалёк ад цэнтра Пінска, адрозна пачаў ацэньваць працу тамтэйшых спецыялістаў па ахове спадчыны. Вядома, гэта была зусім не экспертная ацэнка, але... пэўныя высновы можна зрабіць нават з дапамогай такога інструмента, як “няўзброенае вока”. Добры альбом выдатны стан архітэктурных перлін горада — і езуіцкага калегіума, і французскага кляштарна, і палаца Бутрымовіча, і тэатра, які папоўніў гэты спіс пасля адносна нядаўняй рэстаўрацыі, — зусім не кантрастуе з выглядам шараговай гарадской забудовы XIX стагоддзя. Прычым пры аддаленні ад цэнтра сітуацыя не мяняецца.

Агулам у Пінску — каля 180 помнікаў спадчыны. У гэтай “намінацыі” горад займае ганаровае другое месца ў краіне, саступаючы хіба Гродну. І каб знайсці сярод іх папраўдзе праблемны аб'ект, трэба прыкласці пэўныя намаганні.

Начальнік упраўлення будаўніцтва і архітэктуры Пінскага гарвыканкама Вольга Васіленка сама звяртае ўвагу на галоўную прычыну галаўнога болю — цагляны двухпавярховік па вуліцы Іркуцка-Пінскай дывізіі. Сёння ў ягоным баку з'яўрае “рваная рана”: у старой камяніцы, якая ўжо даўно знаходзіцца ў аварыйным стане, нядаўна здарыўся абвал.

Жыхары адтуль былі адселены задоўга да “моманту Х”, таму ніхто не пацярпеў. І можна спадзявацца, што аматары даследавання руін не стануць ахвярамі ўласнай цікаўнасці. Прынамсі, мясцовыя ўлады зрабілі для гэтага ўсе належныя захады: абнеслі будынак парканам і “чырвонай стужкай”, часова ўмацавалі канструкцыю, каб засцерагчы ад наступных абвалаў і перакрылі рух транспарту па гэтым участку вуліцы — на той выпадок, калі нечаканасці ўсё ж здарацца. Неаспрэчна, такая рупнасць павінна стаць усеагульнай практыкай: на свае вочы даводзілася бачыць не адзін дзясятка аварыйных будынкаў з “дзвярамі нарсохрыст”.

Што да лёсу самой камяніцы... Паколькі яна ўнесена ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей, мэрыя чакае вердыкту Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Як адзначыла Вольга Васіленка, эксперты ўжо зрабілі заключэнне аб тым, што рэстаўрацыя — немагчымая: канструкцыя будынка — зусім

Калі адбудзецца перамога рэстаўратараў у змаганні з вадой і часам?

Палац Бутрымовіча ў Пінску “пасаджаны” акурат на перасячэнні падземных плыняў.

лядашчыя. На думку галоўнага архітэктара, найбольш мэтазгодны алгарытм дзеянняў у дадзеным выпадку — разборка і ўзнаўленне ў гістарычным выглядзе. Падобная практыка ўжо некалькі разоў прымянялася ў дачыненні да гістарычных будынкаў Пінска.

Так, падобны падыход у рэстаўрацыі сёння многія справядліва крытыкуюць. Вольга Васіленка ахвотна пагаджаецца з тым, што гэтая методка павінна прымяняцца адно ў тых выпадках, калі ўсе іншыя ўжо не працуюць. Але... Такія выпадкі ўсё ж здараюцца.

Галоўны архітэктар называе некалькі прычын. Па-першае, гэта сам характар шараговай грамадзянскай забудовы, якая ад пачатку не прэтэндавала на даўгавечнасць. Таму падмуркі ў многіх старых дамках рабіліся неглыбокія і з цэгла, ды і пра гідраізаляцыю асабліва не дбалі. І па другое — зыбікі пінскі грунт. Усё ж гэта — Палессе, і балоты пачынаюцца ўжо літаральна цераз раку... Па словах Вольгі Васіленка, каб прымацаваць да зямлі старыя дамкі, часам даводзіцца “ўліваць” у іх столькі бетону, колькі, мабыць, хапіла б на шматпавярхоўку.

— Але не заўсёды такія захады могуць прынесці плён, — дадае галоўны архітэктар. — Была ў нас і такая сітуацыя: зроблена дакумента-

ніцтва гатэля “Прыпяць” — яна была парушана... Апошнія дзесяцігоддзі будынак палаца літаральна набрыньваў вільгацю. Пошукі выйсця з гэтай сітуацыі былі доўгімі і папраўдзе пакутлівымі...

Адпаведна, у Пінску даводзіцца змагацца з двума ворагамі помнікаў спадчыны — не толькі з часам, але і з вадой. І ніякай тут пазіі або філасофіі! Гутарка вядзецца хіба пра “комплекс інжынерных мер”.

Дом без даху

Час — гэта таксама ёмістая катэгорыя. Асабліва ў дачыненні да Пінска. Збудова цэнтральнай часткі горада з больш як 900-гадовай гісторыяй сапраўды ўражае сваёй эклектычнасцю. Струпахлыя драўляныя дамкі там суседнічаюць з навіюкімі і даволі густоўнымі сучаснымі гмахамі. Адышоўшыся літаральна на два крокі ад сучаснага камфартабельнага гатэля, турыст з прыемнасцю адкрывае для сябе той куточак Пінска, дзе жыццё, як падаецца, застыла яшчэ сто гадоў таму.

Бігборд на цэнтральнай плошчы горада абвясчае аб прэтэнзіях Пінска на статус горада-музея. Не выпадзе сумнявацца ў тым, што яны — справядлівыя. Ды, у той самы час, Пінск — гэта яшчэ і даволі вялікі сучасны горад, са сваім дынамічным

ленка, сучасныя будынкi праектаваліся такім чынам, каб яны не стваралі эстэтычнага дысанансу са старадаўняй архітэктурай суседніх вуліц. Таму фасады новых камяніц стылізаваны пад пінскае дойлідства былых часоў.

Як адзначыла галоўны архітэктар Пінска, працэс пазбаўлення цэнтра горада ад драўляных халуп будзе доўжыцца. Не так даўно справа дайшла і да забудовы па вуліцы Першамайскай. Але сярод яе апынулася і старая камяніца, якая стала сапраўдным “каменем спатыкнення”.

Аўтар ліста ў рэдакцыю даслаў яе фота — ужо ў “размарожаным” выглядзе. Прагнілы дах быў разабраны яшчэ летась, услед за ім такі ж лёс мусіў напаткаць і сцены... Але тут будаўнікі атрымалі каманду спыніцца: па ініцыятыве навуковага кіраўніка гістарычнага цэнтра Пінска ў Міністэрства культуры краіны была пададзена заяўка аб уключэнні дома ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей.

— Сёння ён знаходзіцца пад часовай аховай, і ніякія работы там не вядуцца, — паведаміла вядучы спецыяліст па ахове гісторыка-культурнай спадчыны аддзела культуры Пінскага гарвыканкама Яна Дзмітрычэнка. — Мы чакаем рашэння Навукова-метадычнай рады. Калі яно будзе станоўчым, дом застанецца, а калі адмоўным — яго знесуць...

культуры: самабытнай, але трохі прызабытай старонкі гісторыі горада. Як адзначыў вядомы пінскі краязнаўца Аляксей Дуброўскі, цікавасць да яе расце з кожным годам.

— Працуючы экскурсаводам, мне даводзілася сутыкацца з самымі рознымі групамі турыстаў, — распавядае ён. — Прыкладам, галандцаў цікавяць выключна балоты і птушкі, а вось гасцей з таго ж Ізраіля — менавіта тыя мясціны, якія звязаны з гісторыяй яўрэйскага народа на нашай зямлі. Памятаю, прыезджалі да нас палякі, якім справа была толькі да аднаго пункта з мінуўшчыны горада — Пінскай флатыліі. І прафесійны экскурсавод павінен умець адпавядаць усім гэтым размаітым патрабаванням турыстаў.

Прывітанне з мінулай эпохі

Аўтар ліста ў рэдакцыю “К” звяртае асаблівую ўвагу на якасць рэстаўрацыйных работ: “У Пінску ёсць даволі шмат будынкаў, якія здолелі данесці да нас аўтэнтычны дэкор, але проста страшна становіцца за іх лёс (...) Нельга проста замяняць дэкор на нейкія гіпсавыя злепкі, як гэта адбылося на доме з ільвамі па вуліцы Завальнай...”

Зразумець, пра які дом ідзе гаворка, удалося нават без гіда: ільвіны пысы папраўдзе звяртаюць на сябе ўвагу. Пры пільным разглядзе можна заўважыць, што іх каларытнасці спадарожнічае лёгкі эфект “навадзела”, — хаця да рэстаўрацыі гэты дом я не бачыў, і параўноўваць з тым, што было, не магу. Але як адзначыла галоўны архітэктар Пінска, да нашых дзён дажылі літаральна некалькі “аўтэнтычных” котак, і таму іх хоцькі-няхоцькі давялося “размнажаць” рукамі сучасных майстроў.

— Я сама назірала за гэтым карпатлівым працэсам, — кажа Вольга Васіленка. — Прычым новыя лывы ствараліся ў строгай адпаведнасці з арыгіналам. Увогуле, рэстаўрацыйным работам заўсёды папярэднічаюць архіўныя даследаванні, і часам яны дазваляюць аднавіць нават тыя элементы, якія былі знішчаны так даўно, што нашы сучаснікі пра іх і не ведаюць...

Неаспрэчна, пытанні выклікае і выкарыстанне ў рэстаўрацыі сучасных матэрыялаў, якое нярэдка сустракаецца ў Пінску. Галоўны архітэктар горада пагадзілася з тым, што фальцавае пакрыццё або металадахоўка — гэта далёка не найлепшы варыянт прымяняльна да старых камяніц.

— На маю думку, той жа палац Бутрымовіча выглядаў бы куды лепей, каб яго пакрылі керамічнай дахоўкай, — кажа Вольга Васіленка. — Ды, на жаль, няма тых матэрыялаў, якія былі б для нас даступнымі і, адначасова, якаснымі. Мы ўжо спрабавалі накрыць “керамікай” адзін з будынкаў, але ён хутка пачаў працякаць, і давлялася змяняць яе на метадахоўку...

Рэстаўрацыйнае “жніво” ў Пінску вялікае, а вось адмысловай арганізацыі, якая спецыялізавалася б менавіта на старых будынках, там няма. Многія архітэктары наракаюць на падрадчыкаў: маўляў, дабіцца ад іх сумлен-

вось элементарная логіка няўмоўна сцвярджае, што не трэба хаваць свае “разыначкі”. У тым ліку — і ў рэкламных мэтах.

“Правілы гульні” для інвестара

Сакрэт “захаванасці” пінскай староўкі вельмі прасты: амаль у кожнай камяніцы ёсць канкрэтны гаспадар. У адрозненне ад многіх сваіх калегаў, Вольга Васіленка ацэньвае прыватызацыю помнікаў спадчыны вельмі станоўча. Маёмасць у цэнтры горада — гэта прэстыжна і рэнтабельна. Менавіта таму на многіх старых камяніцах сёння шчыруюць рабочыя. Больш за тое: менавіта з гэ-

канфліктныя сітуацыі і сапраўды ўзніклі, але ўсе ўжо паспелі пераканацца, што ўступаць у палеміку з законам — толькі сабе на шкоду...

Кіраўніцтва Міністэрства культуры краіны ўжо неаднойчы агучвала думку, што калі сістэма аховы спадчыны запрацуе дэ-факта, у поўную меру сваіх паўнамоцтваў (а гэта немагчыма без актыўнай пазіцыі муніцыпалітэта і непасрэдна тых спецыялістаў, на якіх ускладзены функцыі “ахоўнікаў”), многія праблемы будучы вырашаны самі сабою — без тлуму, жарсцяў і ўмяшальніцтва Генеральнай пракуратуры. Прыклад Пінска ў дадзеным выпадку — добры аргумент.

Неафіцыйная сталіца судходства

Галоўны архітэктар і сапраўдны партыёт свайго горада можа гадзінамі распавядаць пра помнікі спадчыны Пінска. Ды і ў яго генеральным плане, распрацаваным пяць гадоў таму, асабліва ўвага нададзена менавіта захаванню гістарычнага ландшафту і развіццю турызму. Адчуваецца, што менавіта гэтыя складнікі — “апорны пункт” далейшага архітэктурнага развіцця горада.

У той самы час, Вольга Васіленка са скрухай адзначае, што Пінск пакуль не так і часта згадваецца ў якасці аднаго з найперспектыўных турцэнтраў — нароўні, скажам, з Нясвіжам.

вых укладанняў, — кажа Аляксей Дуброўскі. — Але ж гэтыя грошы мы пакуль губляем...

І па-над усімі гэтымі добрымі намерамі лунае даўня... не, нават не мара, а рэальны праект, які паслядоўна адстойвае Міністэрства спорту і турызму краіны: наладзіць на Беларусі сапраўдныя рачныя круізы. Балазе па Прыпяці можна вельмі далёка заплывць...

Навігацыя ў Пінску сёлета ўжо адкрылася, і ля рачнога вакзала можна ўбачыць расклад рэйсаў і водных прагулак працягласцю ў сорок хвілін. Прышоў туды ў прызначаны час... і

Або “Дэгуस्ताцыя” турпатэнцыялу Пінска: між аўтэнттыкай і навадзелам

нага і якаснага выканання работ бывае няпроста. Аднак Вольга Васіленка прытрымліваецца іншай думкі: пры наяўнасці добрага праекта і кантролю за яго выкананнем будаўнікі даюць тыя вынікі, якіх ад іх патрабуюць. Хаця і канфлікты часам узнікаюць, і перарабляць, бывае, даводзіцца...

“Каркас” для турыстычнага інтарэсу ў Пінску маецца, але праблемныя аб’екты пакуль засталіся.

І яшчэ пра дэталі

Своеасаблівае “ноў-хаў” рэстаўрацыі па-пінску — напаясцёртыя надпісы на сценах старых дамоў, якія ў 1920 — 1930-я замянялі рэкламныя вывескі. Яны — нібы “прывітанне” сучасніку з мінулай эпохі. Запытаўся ў Вольгі Васіленка, каму належыць патэнт на гэтую цудоўную ідэю. І даведаўся, што з’явілася яна абсалютна спантанна.

— Да мяне неяк звярнуўся гаспадар аднаго з такіх будынкаў, які распавёў, што пад час рэстаўрацыі на фасадзе быў выяўлены стары надпіс. Я, папраўдзе кажучы, нават здзівілася: за апошнія дзесяцігоддзі гэтыя дамы фарбавалі неаднойчы, і можна сабе ўявіць, наколькі трывалымі аказаліся старыя фарбы, калі яны зберагліся пад слямі новых! Я параіла пакінуць гэты надпіс адкрытым: маўляў, затынкаваць яго ніколі не пзна. Мы тады нават і не ведалі, што гэтая ідэя стане сапраўднай “разыначкай”, якая настолькі ўсім спадабаецца...

На жаль, сёння некаторыя з тых камерцыйных фрэсак ужо закрыты сучаснымі вывескамі. Заканадаўства гэтае пытанне не рэгламентуе, а

тай прычыны на цэнтральнай вуліцы Леніна ўжо амаль паўстаў дом, які даўно выпадала лічыць страчаным. Натуральна, гэта не навабуд, а менавіта прыклад рэгенерацыі гістарычнага асяроддзя: дом адбудоваецца строга ў адпаведнасці з чарцяжамі, якія захаваліся ў архіве.

Зрэшты, змена формы ўласнасці — гэта толькі адзін складнік сакрэта. Другі — несупынны кантроль над дзеяннямі новага ўласніка.

Яна Дзмітрычэнка дэманструе тоўстую папку, якая змяшчае выпісанія ёю за нядаўні час прадпісанні. Паводле яе слоў, парушэнні апошнім часам сталі больш дробнымі і фармальнымі. Скажам, хтосьці з уласнікаў пратэрмінаваў дазвол Міністэрства культуры краіны на вядзенне рамонтных работ. А вось распачаць такія работы ўвогуле без дазволу ў Пінску сёння не адважыцца нават самы адчайны чалавек.

— Усе ўласнікі, з якімі мы шчыльна супрацоўнічаем, цудоўна ведаюць, што калі яны парушаць заканадаўства, дык адразу атрымаюць прадпісанне, — распавядае Яна Дзмітрычэнка. — У выпадку яго ігнаравання будзе складзены пратакол і выпісаны штраф. Дый нават і пасля гэтага ў спакой іх не пакінуць. Раней

Як адзначыла спецыяліст па ахове спадчыны, набываючы старыя камяніцы, інвестары ад самага пачатку разумеюць усе “правілы гульні”. І, тым не менш, праблемы ўсё ж здараюцца — і гэта, на жаль, непазбежна.

Яшчэ два гады таму прыкмеціў камянічку з яркім надпісам “Рэстаўрацыя” ля самага ўвахода ў гатэль “Прыпяць”. Цяпер надпіс ужо паспеў пабяжыць, а рэстаўрацыі ўсё няма і няма... Як адзначыла Яна Дзмітрычэнка, прычынай таму — змена гаспадара і безліч непазбежных у выпадку продажу нерухомасці юрыдычных фармальнасцей.

Побач са знакамітым езуціцкім калегіумам, у дварах вуліцы Леніна знаходзіцца яшчэ адзін стары будынак, рэстаўрацыя якога яўна зацягнулася. Сведчаннем таму — хаця б кустоўе, што паспела вырасці на фасадзе, ужо больш чым напалову пакрытым “ацяпляльнымі” матэрыяламі. Дом з пустымі аканіцамі і напаярабраваным дахам выглядае закінутым і псуе від на горад з моста цераз Пінку. Дый галоўнае, што ён і сам псуецца, нібы завяснуўшы паміж небам і зямлёю.

— Звычайнай зацягванне працэсу рэстаўрацыі звязана з аб’ектыўнымі прычынамі — скажам, банкруцтвам уласніка аб’екта, — тлумачыць Вольга Васіленка. — Але, як сведчыць досвед, такія праблемы ў рэшце рэшт вырашаюцца.

Аналізуючы праблемы развіцця турызму на Беларусі, спецыялісты звычайна выносяць адзін і той самы вердыкт: няма інфраструктуры. Слушна, але — не ў дачыненні да Пінска. Тут база — акурат-такі някепская. Зняць пакой у гатэлі і паесці дранікаў у добрай кавярні — зусім не праблема. Прычым у дадатак да багатай гісто-

ры і незлічоных помнікаў спадчыны турыстам прапануецца і досыць рэдка па нашых мерках атракцый — водныя прагулкі. Усё ж Пінск — неафіцыйная сталіца беларускага судходства.

Прычым горад нібы спецыяльна падкрэсліў гэтую сваю адметнасць. Каларытны плывучы Рачны вакзал быў адрамантаваны і вернуты з затону сударамонтнага заводу на сваё гістарычнае месца.

— Я памятала яго з дзяцінства, і таму паставіла сабе за мэту знайсці, куды ж ён падзеўся, — распавядае яна. — Доўгі час не магла “выйсці на след”, але потым да мяне прыйшоў звычайны рабочы таго заводу ды распавёў, што вакзал гэты ў іх стаіць...

Галоўны архітэктар дзеліцца задумай аднавіць і спыннымі некалі лодачным кірмашы, куды стагоддзе таму сцякаліся сцяна з суседніх вёсак. Аляксей Дуброўскі распавядае пра незлічоныя водныя маршруты па ваколіцах Пінска — балазе яны ўжо распрацаваны з удзелам спецыялістаў універсітэта. Мясціны там — цуд! Чаго вартыя хаця б Кудрычы, якія “з лёгкай рукі” краязнаўцы сталі сапраўднай турыстычнай Мекай для аматараў палескай экзатыкі з усіх канцоў свету!

— Перакананы, што гэтыя маршруты здатныя прынесці дзяржаве вялізныя прыбыткі нават без асаблі-

адразу зразумеў, што застануся на сушы. Бо ўмова, якая робіць выхад цеплахода ў Пінку рэнтабельным, — мінімум сорок пасажыраў, а назбіралася нас усяго чацвёра...

Сапраўды, караблю патрэбны не толькі капітан, але яшчэ і пасажыры. Менавіта ад турыстычнага попыту залежыць і рэалізацыя некаторых частак генплана — у прыватнасці, музейфікацыя гарадзішча старога Пінска, якая прадугледжвае аднаўленне забудовы 900-гадовай даўніны ў выглядзе тураб’екта — з крамкамі рамеснікаў і нават своеасаблівым гатэлем. Але задума патрабуе багата сродкаў ды высілкаў: каб яе ажыццявіць, трэба пазбавіцца ад яшчэ аднаго ўчастка прыватнага сектара.

Тое, што мы называем “турпрадуктам”, у Пінску ўжо створана. Засталося яго “раскруціць” і прадаць, каб кожны суайчыннік ведаў, што, калі ў яго ўзнікне жаданне вырвацца са звычайнага асяроддзя і прыемна правесці ўік-энд, на Беларусі ёсць горад, які для гэтых мэт цалкам падзёе. І, вядома, каб пра Пінск ведалі замежныя турысты.

Як лёгка заўважыць, піяр-кампанія горада працуе пакуль што даволі слаба. Неаспрэчна, пэўныя высілкі вымагае чакаць ад самога горада. Разлічанага на турыстаў інтэрнэт-партала Пінск пакуль не мае, а шукаць у Сеціве расклад рэйсаў таго ж цеплахода — марная справа. Але агулам змяніць статус-кво можа толькі шырокая інфармацыйна-рэкламная кампанія з удзелам усіх зацікаўленых суб’ектаў айчыннага турызму. Магчыма, у выпадку яе поспеху здзейсніцца і галоўная мара Вольгі Васіленка, а таксама і многіх іншых пінчан: аднаўленне касцёла Святога Станіслава.

— Пра яго пакутлівае руйнаванне ў 1960-я гады мне распавядалі бацькі: усё адбывалася на іх вачах, — гаворыць яна. — Абсалютна пераканана, што гэта была жудасная памылка: храм з’яўляўся архітэктурнай дамінантай горада, і без яго цэнтральная плошча нібы асірацела...

Тэарэтычна, магчыма адраджэння гэтага шэдэўра беларускага дойлідства — ёсць. Але практычнае ўвасабленне задумы будзе куды больш рэальным, калі Пінск і сапраўды стане запатрабаваным горадам-музеям.

Ілля СВІРЫН,
наш спецыяльны карэспандэнт
Мінск — Пінск — Мінск
Фота аўтара

19 мая ў **Арменіі** распачаліся **Дні культуры Беларусі**. Сярод іншых відаў мастацтва на іх шырока прадстаўлена і айчыннае кіно, што цягам апошняга часу ўсё больш настойліва заяўляе аб сабе ў свеце. “Анастасію Слуцкую” і “Брэсцкую крэпасць”, да прыкладу, павезлі на замежны кінапаказ па настойлівай просьбе армянскага боку. Словам, наша кіно імкнецца вярнуць папулярнасць, і не толькі постсавецкую. І доказы таму — вельмі пераканаўчыя.

Дні нашай культуры ў Рэспубліцы Арменія будуць доўжыцца да 22 мая. У гэты ж дзень, як вядома, завяршаецца і 64-ы Міжнародны Канскі кінафестываль, на якім упершыню дзейнічае Нацыянальны павільён Беларусі. Гэта сур’ёзная заяўка беларускага нацыянальнага кінематографа на сістэмнае асваенне сусветнага кінарынку. Арганізатарамі нашага павільёна на знакавым фэсце выступілі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, Нацыянальная дзяржаўная тэлерадыёкампанія і Нацыянальная кінастудыя “Беларусьфільм”.

У адкрыцці павільёна прыняў удзел і некалькі дзён працаваў на фестывалі дырэктар Дэпартамента па кінематографіі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь **Алег СІЛЬВАНОВІЧ**. Карэспандэнт “К” запытаўся ў яго пра канкрэтныя вынікі нашай “кінаінтэграцыі” ў сусветную прастору.

— **Алег Ігаравіч, калі ў некалькіх словах казаць пра вашы ўражанні аб канскай заяўцы Беларусі, то якія будуць тэма словы?**

— Гэта было і будзе справай неабходнай.

— **Наколькі ведаю, з першага фестывальнага дня ўвага да нашага павільёна была надзвычайнай. Чым мы здзівілі кінасвет?**

— Давайце не будзем зазнавацца! (Усміхаецца.) На такім самадзатковым фестывалі ёсць усё і ўсе. Ён распачынаецца на вельмі высокім узроўні, на такім жа ўзроўні і заканчваецца — ніякіх правалаў. І тут надзвычай важна знаходзіцца ў гэтым сусветным працэсе, адчуваць яго і разумець, якое месца тут належыць нашай нацыянальнай кінематографіі... Мы не здзівілі Канн, мы здзівіліся самі: наша кіно цалкам здольнае быць годна прадстаўленым у свеце. І не трэба пасыпаць галаву попелам ды скардзіцца, маўляў, айчыны кінематограф — недадаткова добры. Пэўныя беларускія работы выклікаюць цікавасць у еўрапейскіх прафесіяналаў самага высокага кшталту.

— **І не дарэмна на адкрыцці менавіта нашага павільёна прысутнічала дырэктар Канскага кінарынку Мірыям Араб?**

— Так. Натуральна, з аднаго боку, для нашага “піяру” папярэдне вельмі добра папрацаваў спецыяльны карэспандэнт Белдзяржтэлерадыёкампаніі Алег Лукашэвіч. З іншага — сам прычып Канскага фестывалю заснаваны на тым, каб прыцягнуць увагу да невядомых ці слаба прэзентаваных і вывучаных кінематографіі. Канскі фестываль — карт-бланш, аванс на паспяховае перспектывнае супрацоўніцтва. Мірыям Араб авансавала, так бы мовіць, будучыню беларускага павільёна ў Канне. Яна такім чынам, я перакананы, падкрэсліла важнасць і значнасць гэтай падзеі... Упэўнены: адкрыццё наш павільён на наступным фестывалі будзе працэсай. І яго трэба адкрываць, бо гэта своеасаблівае выязное пасольства дзяржаўнага-прыватнага кінематографа Беларусі ў Канне. Дарэчы, уладкаванне нашага Нацыянальнага павільёна — яскравы доказ паспяховага дзяржаўна-прыватнага партнёрства.

— **Дзелавак стасункаў і слушных прапаноў было шмат?**

— Я прысутнічаў на фестывалі толькі два дні, а наш павільён працуе там, безумоўна, і па сёння, і ўсе канкрэтныя прапановы будуць прааналізаваны цягам тэдня пасля 22 мая. Пры вывучэнні ўсіх гэтых матэрыялаў пад першасную ўвагу будуць брацца, вядома, эканамічная мэтазгоднасць і вынік супрацоўніцтва... Мы не ставілі жорсткай задачы дасягнуць канкрэтнага эканамічнага выніку менавіта сёлета, таму ўсё наперадзе!

Культурна-палітычную задачу мы ў Канне выканалі, усё астатняе было звышзадачай. Трэба было не толькі “правацца” і заявіць пра краіну, яе пэўныя кінадасягненні, тэхнічныя кінамагчымасці, сістэму навучання спецыялістаў і структуру пракату, але і апрабаваць прэзентацыю нашых праектаў, зразумець, як іх варта букіраваць і што цікавіць нашых еўрапейскіх партнёраў,

сумесны праект. Пакуль толькі — кажаць, але, тым не менш... Другая перспектыва — задавальненне цікавасці да нашага дзіцячага кіно, заснаванага на агульнаеўрапейскіх традыцыях гуманнасці. Вялікі інтарэс, напрыклад, — да “Рыжыка ў Залюстэрачы”. Значыць, трэба выходзіць на продаж і дасягаць выніку... Канскі кінарынак, каб вы ведалі, працуе на кінаатэральны пракат. А

ў красавіку праходзіць Канскі тэлерынак. Вось на яго ў наступным годзе “Беларусьфільм” паедзе з канкрэтнымі тэлепраектамі і будзе дабівацца канкрэтнага эканамічнага выніку, бо прастора тэлетрансляцыйных каналаў — бязмежная, і “голад” на кінапрадукт там — велізарны.

— **Якія пытанні ў Канне вам задавалі замежныя журналісты?**

— Інтарэс да нас — на ўзроўні этнаграфіі. Беларусь журналісты ведаюць, вітаюць наша жаданне застацца самабытнымі, самастойнымі, наша супрацьстаянне працэсам глабалізацыі ў культурнай сферы. У свеце зразумелі, што гэта наша агульная сённяшняя задача. Адсюль вынікае неабходнасць падпісання Еўрапейскай канвенцыі аб сумеснай кінавытворчасці. Фактычна ўсе еўрапейскія краіны маюць абмежаваныя магчымасці нацыянальнага пракату.

— **Словам, свет аб’ядноўвае мастацтва... Алег Ігаравіч, цяпер у Арменіі праходзіць Дні беларускай культуры. Як тамтэйшы глядач успрымае нашы фільмы?**

— І Арменія, і Беларусь заўжды мелі высокія і сяброўскія адносіны ў сферы культуры. Вядомы армянскі кінарэжысёр-дакументаліст Артавазд Пеляшан у 1970 годзе стварыў на кінастудыі “Беларусьфільм” карціну “Насельнікі”, якую і па сёння з вялікай ахвотай закупаюць фестывальныя адборшчыкі з іншых краін... У Арменіі таксама даўно ведаюць і цэняць беларускі кінематограф.

Скажу так: у нас ёсць фільмы, якія мы можам і за мяжой паказаць з гонарам. Іван Паўлаў стварыў тэлестужку “Усё, што нам трэба” — цудоўную, вытанчаную калядную карціну з мноствам мудрагеліста пераплеценых сюжэтных ліній і бліскучай іграй беларускіх акцёраў. За гэтую карціну не сорамна, я ёю ганаруся. Пра ўвесь наш кінематограф я так не скажу бы, бо праблем хапае.

— **Збольшага гэтыя праблемы дапамогуць ліквідаваць фокус-групы, якія мяркуецца стварыць пры вашым Дэпартаменце для больш аб’ектыўнай ацэнкі айчынных кінапрадукцый?**

— Вельмі на гэта спадзяюся... Літаральна днямі прымаў дзіцячы мультплікацыйны фільм, адчуў, што мне не хапае рэакцыі дзіцячай аўдыторыі — непрадэнай, незаангажаванай... У многіх кінематографіях свету існуюць фокус-групы (спецыяльна падабраныя рознаўзроставаы, абсалютна непрафесійныя аўдыторыі), якія дапамагаюць прадзюсару ацаніць кінапрадукт на розных этапах яго вытворчасці, нават уплываюць на перамантаж фільма. Жадаючы — шмат. Мы цяпер займаемся персаналізацыяй па ўзросце, сацыяльным становішчы.

— **Апошняе пытанне. Вы днямі праглядалі рабочы матэрыял тэлевізійнага фільма “Талаш”. Што можаце сказаць пра яго?**

— Над стужкай трэба працаваць.
Гутарыў Яўген РАГІН

Алег Сільвановіч на Канскім фестывалі.

Кінаавансы пад эканамічную мэтазгоднасць

Канскі “Карт-бланш”

Нацыянальны павільён краін свету ў Канне.

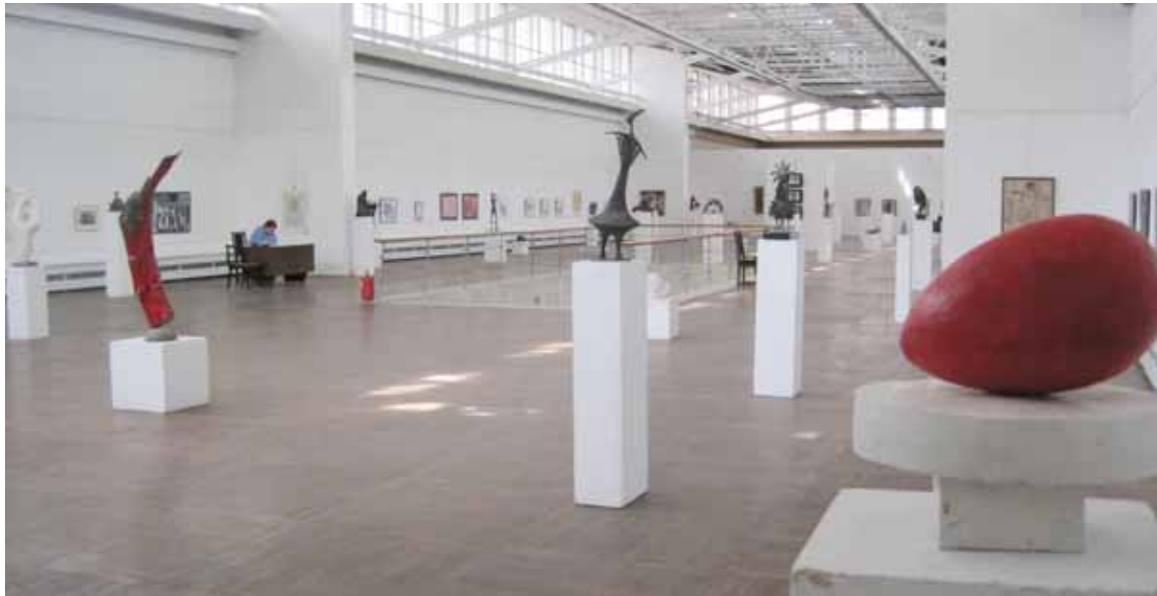
якія праекты неабходна трансфармаваць для атрымання сумеснага фінансавання... Увесь гэты досвед спатрэбіцца для аптымальнай і эфектыўнай дзейнасці нашага павільёна ў будучым... Беларуская гісторыя шчыльна знітана з еўрапейскай, і, натуральна, многія тэмы, якія мы лічым нацыянальнымі, надзвычай блізка не толькі для Літвы, Польшчы, Расіі... Словам, выпрацоўка стратэгіі і тактыкі доўгатэрміновага міжнароднага супрацоўніцтва патрабуе карпатлівай працы.

— **І тым не менш, якія ідэі спрабавалі “абкатваць”?**

— Гэтымі ідэямі, як аказалася, літаральна ўся фестывальная атмасфера насычана. Я зайшоў у павільён Ірландыі і распавёў, што ў Нацыянальным акадэмічным тэатры імя Янкі Купалы Мікалай Пінігін паставіў спектакль “Translations” паводле п’есы ірландскага драматурга Браяна Фрыла, расказаў пра мастацкія прыёмы, што выкарыстаў рэжысёр. Прадстаўнік ірландскага боку імгненна запытаўся: “А вы не жадаеце зняць фільм сумеснай вытворчасці?” І цяпер мы можам казаць пра

Пад час адкрыцця фестывалю: “чырвоная дарожка”.

Як "гучаць" малюнкi ў прасторы скульптуры. Або наадварот...

ныя формы прадметаў, тыпы і характары людзей, тонкія станы прыроды ці казачна-фантастычныя ўяўленні.

Канешне, і на выстаўцы такія работы ёсць. Але хочацца зразумець галоўнае: што меркаваў выразіць аўтар у сваіх опусах? Якая думка бударажыла перад тым, як узяцца за аловак? Ці гэта проста падрыхтоўчыя накіды да будучых жывапісных або скульптурных шэдэўраў? Альбо проста — "трэніроўка рукі" ў хвіліны адпачынку ад будучых "сур'ёзных" кампазіцый? Вось якія пытанні ўзнікаюць пры аглядзе экспазіцыі.

А.Асташоў. "У чаканні марскоў прагукі".

Кажучы аб выстаўцы ў цэлым, усё ж не варта занадта крытычна ставіцца да выніку. У гэтым плане арганізатары зрабілі ўсё, каб аптымальна паказаць, на якім свеце сёння існуюць малюнак і станковая скульптура. Ды і імёны вядомых аўтараў шмат пра што гавораць: у малюнку — У.Вішнеўскі, С.Харашаўцаў, У.Васюк, У.Ткачоў, С.Цімохаў, З.Луцэвіч, А.Баранаў, Я.Шатохін, М.Капілава, А.Ярашэвіч; у скульптуры — Л. і С. Гумі-

Формы "на тэму" і рэмінісцэнцыі

У сталічным Палацы мастацтва працуе рэспубліканская выстаўка "Малюнак і скульптура". Вядома ж, гэтыя два віды мастацтва, на першы погляд, абсалютна розныя. Тым не менш, яны маюць адну звышзадачу: выявіць аўтарскую думку праз чараўніцтва лініі, сілуэта, рытму, плоскасці. Хаця па ступені складанасці ўспрыняцця малюнак займае месца пасля скульптуры. Адбываецца гэта таму, што ў малюнку больш, чым у скульптуры ці жывапісу, абмежаваны ілюзорныя сувязі з натурай, і, такім чынам, ён больш умоўны. З алоўкам у руках мастак разважае аб жыцці. З дапамогай алоўка адбываецца яго першае судакрананне з рэчаіснасцю.

напружанасці — якасны "дабрабыт" агульнага ўзроўню малюнка нават у параўнанні з раздзелам скульптуры. Тут не вельмі адчуваецца яшчэ нязвяданае, новае, свежае. Такое ўражанне, нібыта большасць праабот

С.Аганаў. "Цені Грунвальда".

У параўнанні з гэтым першым дотыкам, любое іншае мастацтва — другая. Творцу, які працуе галоўным чынам чорным колерам па белым лісце, даводзіцца быць дасканалым і выразным у большай ступені, чым гэта патрабуецца ад скульптара. З гэтай жа прычыны малюнак першапачаткова больш "прывязаны" да натуры. Хаця ў сучасным малюнку можна знайсці і зусім абстрактныя формы "на тэму".

Чорна-белы малюнак цалкам самастойны па сваіх вобразных і тэматычных магчымасцях, аб чым сведчыць цяперашняя экспазіцыя. Хаця, нароўні з відавочнымі дасягненнямі, выстаўка выявіла і пэўную напружанасць у стане мастацтва малюнка. І, як гэта ні парадкаснальна, першы і дакладны сімптом гэтай

апынулася ў экспазіцыі выпадкова: васьмі доўгі час ляжалі-ляжалі ў майстэрнях, і тут надарэецца выпадак — прадставіць іх на спецыяльнай выстаўцы! Таму здаецца, што ўсё даўно адкрыта і раскладзена па прафесійных "палічках": па жанрах, тэхніках, матэрыялах.

Разважаючы аб якасцях малюнка як віду мастацтва, нельга не заўважыць пэўную акалічнасць яго лёсу ў цяперашні час: ён не надта папулярны. З аднаго боку, прычынай таму — яго складанасць, з іншага — камернасць. У нашы дні малюнак, магчыма, аказваецца недастаткова вострым. Акрамя таго, многія ўпэўнены ў выключна прыкладным яго значэнні, хаця ведаюць, што ні адзін від выяўленчай творчасці не здольны існаваць без яго арганічнага ўдзелу, але адмаўляюць яму ў самастойнасці, у "станковасці". Гэтую недаацэнку малюнка як асобнага віду мастацтва можна пацвердзіць і ў тым, што апошня буйная выстаўка адбылася шмат гадоў таму. А між тым, малюнак (пры ўменні прафесійнага валодання ім) — гэта асаблівы свет, цудоўны ў сваёй існасці і пачуванні. Па малюнку можна дакладна вызначыць творчы патэнцыял аўтара, які на нейкі час магчыма "схаваць" у іншых відах творчасці.

Можна, відавочна, напісаць цэлую паэму аб пясчоце і пругкасці, акаміцістасці і жорсткасці алоўкавай лініі, аб празрыстасці ці насычанасці штрыха, аб здольнасці перадаваць самыя склада-

У.Ткачоў. "Успамінаючы пра паўночнае Адраджэнне разам з Босхам і Дзюрэрам". З трыпціца.

С.Логвін. "Блазны і каралі".

А вось што яшчэ я падумаў, блукаючы па выставачнай зале. Мабыць, малываць трэба кожны дзень і графіку, і скульптуру, і жывапісу, і прыкладніку. Малюнак зручны тым, што можна яго ствараць столькі, колькі гэта прыносіць асалоду, а што кідаеш у момант спынення ў перажыванні — гэта добра: лянiвым дотыкам пачатковая думка знішчаецца і забываецца з незвычайнай хуткасцю...

Канешне, скульптурны раздзел аказаўся, на мой погляд, мацнейшым, што цалкам адпавядае рэальнаму стану спраў у гэтай прасторы Беларусі. Адчуваецца і назапашванне прафесійнага во-

леўскага, С.Бандарэнка, Г.Буралкін, У.Слабодчыкаў, С.Логвін, С.Аганаў, А.Асташоў, А.Батвінэнак, А.Шаціла, Д.Комлеў, Г.Лавая, В.Малахаў... Вельмі шмат моладзі — і гэта радуе. Праўда, засмучае тое, што на цяперашняй рэспубліканскай выстаўцы вельмі мала ўдзельнікаў з рэгіёнаў. Такое ўражанне, што мастацкае жыццё рысавальшчыкаў і скульптараў там замерла. Але больш за ўсё засмучае тое, што за паўтары гадзіны майго прабывання на выстаўцы я не ўбачыў наведвальнікаў, акрамя трох чалавек, уключаючы аднаго мастака! І ў каторы раз пытаюся: чаму так?..

На жаль...

Л.Гумілеўскі. "Уладзіслаў Сыракомля ў Нясвіжы".

С.Харашаўцаў. "Птушка шчасця" (3 серыі "Берагі Прыпяці").

“Магія раяля” — так прывабна і крыху загадкава быў названы Міжнародны музычны форум, што прайшоў у Беларускай дзяржаўнай філармоніі 14 — 18 мая. Яго па праве можна назваць Першым. Гэтае “магічнае” слова з’явілася ўжо на фестывальным буклеце, бо яшчэ напярэдадні ўрачыстага адкрыцця арганізатары вырашылі праводзіць яго раз на два гады.

Магі і “Магія...”

Як выклікаць дождж апладысmentaў?

А вось у праграму ўнесла карэктывы само жыццё. На другі дзень паля прыезда народныя артысты СССР Мікалай Пятроў трапілі ў шпіталь, таму быў адменены яго майстар-клас (з маладымі беларускімі піяністамі працаваў толькі мастацкі кіраўнік форуму — заслужаны артыст Расіі Аляксандр Гіндзін). Не адбыўся і канцэрт-прэзентацыя Фонду Мікалая Пятрова, якога так чакалі, найперш, навучніцы Рэспубліканскага каледжа пры Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі. Яны даўно падтрымліваюць з майстрам сяброўскія стасункі: у кожны свой прыезд у Мінск той знаходзіў час, каб правесці з імі творчую сустрэчу, а найбольш адораных запрашаў на выступленні ў Маскву.

Карэктывы былі ўнесены і ў заключны канцэрт: у дуэце з Аляксандрам Гіндзіным выступілі маладыя расія-

нін Юрый Фаворын, якога тамтэйшыя крытыкі называюць узыходзячай зоркай, і знакаміты феноменальны віртуоз Барыс Беразоўскі. І хаця перажыванні за Мікалая Арнольдавіча адбіліся на эмацыйнай палітры, гэта не зменшыла значнасці форуму. Бо ён не толькі задаў найвысокую планку нашым музыкантам і слухачам, але і прэзентаваў шырокай грамадскасці беларускіх піяністаў, даказаўшы, што іх узровень адпавядае здабыткам выдатных майстроў свету. У адкрыцці выступіў тэхнічна бездакорны Андрэй Шычко, у закрыцці — вытанчана-зладжаны дуэт Наталлі Котавай і Валерыя Баравікова. Тры канцэрты з чатырох ішлі ў суправаджэнні двух вядучых філарманічных калектываў — Сімфанічнага аркестра і

Камернага. Дырыжыраваў імі таксама “наш” Аркадзь Берын, які ўжо колькі гадоў жыве і працуе ў Германіі.

Кульмінацыяй форуму сталася ігра Б.Беразоўскага і джазавы канцэрт. Першы скарый палётным, “равзлеўскім” гукам, падобным да ледзь заўважнага малюнка алоўкам, расквечанага празрыстай, поўнай паўтонавых адценняў акварэлю. А яшчэ — уменнем іграць, быццам “гуляючы”, дасягаць эмацыйных эфектаў адно музычнымі сродкамі, без “грымасы пакут” на твары.

Стыхія і ўсмешка нязмушанай гульні, што прыносіць аднолькавую асалоду ўдзельнікам і сведкам, панавала і на джазавым вечары. А вось афарбоўка гуку (на тым жа самым раялі!) у Дانیіла Крамера была зусім іншай. Кожная ўзятая ім нота ўспывала чырванню — бы чырвоныя гузкі, што бліскалі на яго чорнай кашулі. Выкарыстоўваў ён раяль і, у прамым сэнсе слова, як ударны інструмент: пляскаў па ягоным боку далонямі, выклікаючы дождж апладысmentaў. Ці ж гэта не магія? Як і тое, што малады ўкраінскі гітарыст Раман Мірашнічэнка замяняў аркестр сваімі папросту неверагоднымі тэмбравымі “палётамі”.

І гэта яшчэ не ўсё! Бо 2 чэрвеня з Амерыкі прылятае, зноў-такі, “наш” Андрэй Паначэўны — адзіны пакуль беларускі лаўрэат Міжнароднага конкурсу імя П.Чайкоўскага. І хаця ён выступае не ў межах форуму, ягоная магія і творчае “Я” — таксама высокай пробы.

На здымках: дуэт Наталлі Котавай і Валерыя Баравікова; дырыжор Аркадзь Берын.

Пакладзём удачу ў кепку!

Днямі ў Маладзёжным тэатры эстрады адбылася аўтарская вечарына Уладзіміра САРОКІНА. Амаль 15 гадоў ён быў вядомы як удзельнік ансамбля “Сябры”, цяпер выкладае майстэрства аранжыроўкі на кафедрэ эстрады Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў, а ягоныя песні — у рэпертуары многіх салістаў і творчых калектываў.

Апошняя можна было адчуць і на згаданым канцэрце. Спявалі Ірына Дарафеева, артысты яе Тэатра песні, уключаючы Інгу Кісялёву, Яўгена Слуцкага, Кацярыну Муратаву, якая прайшла кастынг і выконвае партыю Князёўны Тараканавай у мюзікле “Блакітная камя”. А яшчэ — Якаў Навуменка,

Анатоль Ярмоленка і Уладзімір Сарокін.

Вячаслаў Статкевіч з ансамбля “Свята”, узорны дзіцячы ансамбль “Буслік” (а Сарокін піша для дзяцей шмат і добра), студэнты і вакальныя ансамблі БДУ-КіМ — “Беларуская песня” і “Універсум” пад кіраўніцтвам Тацяны Дробы-

шавай з ансамбля “Камерата”. І ўсё гэта — пад назвай “Удача”, паводле адной з прэм’ерных песень.

— Калі ўбачыў гэты верш Васіля Жуковіча, — кажа Уладзімір Сарокін, — адразу “запаліўся”: ён быц-

У тэатр з “Аршынам...”

Нядаўнім спектаклем “Аршын мал алан” у Беларускай дзяржаўнай акадэмічнай музычнай тэатры дырыжыраваў лаўрэат чатырох міжнародных конкурсаў Эйюб Куліеў. Бакінскі госць застаўся вельмі задаволены ўзроўнем нашых музыкантаў, а мы — тымі новымі рысамі, што набыла пастаноўка, дзякуючы працы над ёй яшчэ аднаго носьбіта азербайджанскай культуры.

Нагадаем, музычную камедыю Узеіра Гаджыбекава ажыццяўляў рэжысёр Хафіз Гуліеў, балетмайстрам выступіла Медзіна Аліева, у прэм’еры ўдзельнічалі знаёмыя азербайджанскія салісты, таму цяперашні візіт дырыжора дадаў хіба апошнія штрыхі ў гэты сумесны праект, ажыццяўлены пры падтрымцы Пасольства Азербайджана ў Беларусі. Спектакль набыў іншы тэмпарытм, пазбаўлены статыкі, з’явілася пікантная “прыперчанасць” рытмаў, асабліва ў танцавальных тэмах, ды і лірычныя нумары атрымалі ўнутраную рухавасць за кошт больш вытанчанай вакальнай меліматыкі і музычнай выразнасці.

Дарэчы, Э.Куліеў не ўпершыню наведаў Мінск. У снежні 2008-га ён прыязджаў на 75-годдзе Беларускага саюза кампазітараў, прычым разам з бацькам, народ-

цам падслухаў мае думкі! Таму і на вечары я выконваў гэтую песню сам, хаця раблю гэта вельмі і вельмі рэдка.

— Ды ўсё ж, што такое для вас удача? Ці часта вы яе адчуваеце? Толькі не адказвайце тэкстам песні!

— Ужо само жыццё — ці ж гэта не ўдача? Яна звычайна чакае чалавека ледзь не на кожным кроку, трэба толькі яе заўважаць і падтрымліваць. Увогуле, удачу ствараем мы самі. А яшчэ — тыя людзі, якія побач. У дзяцінстве — бацькі, а ў мяне яшчэ і бабуля, якая бачыла ўва мне ледзь не будучага Святаслава Рыхтара. Педарогі (я заканчваю нашу кансерваторыю як піяніст, потым вучыўся як кампазітар — у Яўгена Глебава); калегі (з Анатолем Ярмоленкам мы і цяпер у добрых стасунках); удзячныя слухачы, у тым ліку ў Расіі; любімая жонка — спявачка Кацярына Саковіч (былае, сяджу за камп’ютарам — нічога не атрымліваецца, а ледзь яна ў пакой увайдзе, нават з кухні, дзе варыць боршч, — адразу натхненне з’яўляецца!); сын Цімафей (ён вучыцца ў 6-м класе каледжа пры Акадэміі музыкі, спявае ў знакамітай Капэле

ным артыстам Азербайджана, прафесарам Рамезам Куліевым. Той саліраваў на тэры, а Эйюб дырыжыраваў Дзяржаўным акадэмічным сімфанічным аркестрам Беларусі, выконваючы Другі канцэрт для тара з аркестрам Г.Ханмамедава. Ён яшчэ тады быў вельмі ўражаны не толькі прафесійным узроўнем беларускіх аркестрантаў, але і іх зацікаўленым стаўленнем да новай для іх азербайджанскай музыкі. Крыху раней, у 2006-м, ён сустрэўся з дырыжорам Музычнага тэатра Юрыем Галясам на Міжнародным конкурсе ў Беластоку. Больш спрактыкаваны Эйюб заняў першае месца, а Юрый, тады яшчэ толькі студэнт нашай Акадэміі музыкі, — чацвёртае. Але ж абодва яны сталіся першымі ў сваіх краінах лаўрэатамі прэстыжных міжнародных дырыжорскіх конкурсаў.

Не менш запамінальнымі, пэўна, застануцца і цяперашнія сустрэчы, бо, па словах Эйюба, нашы вакалісты і інструменталісты настолькі цудоўна справіліся з тонкасцямі ўсходняй музыкі, быццам усё жыццё пражылі ў Азербайджане. Наступным крокам да “сяброўства культур” магла б стаць пастаноўка ў нашым тэатры аднаго з азербайджанскіх балетаў: гэта, як запэўніў шануюны госць, можа быць “Тысяча і адна ноч” Ф.Амірава ці “7 прыгажунь” К.Караева. Чакаюць у Азербайджане і наш тэатр — тым больш, што там пастаноўкі ажыццяўляюцца на двох мовах: і па-азербайджанску, і па-руску.

На здымку: Эйюб Куліеў.

хлопчыкаў Уладзіміра Глушакова, таксама спрабуе сачыняць)... А яшчэ ўдача — гэта, найперш, апантанасць самага чалавека, яго адданасць справе і само жаданне працаваць. Бо інакш удача “зваліцца на галаву”, а чалавек задзярэ нос (ці ж утрымаецца што на галаве і ў ёй самой у такім стане?) — і пойдзе далей, нібыта нічога не было. А потым скардзіцца: маўляў, удача мяне мінула...

— Дык вы таму і кепку носіце, каб удачу ўтрымаць? Яна ўжо частка іміджа...

— Усё куды прасцей. У “Сябрах” адзін са строяў пашылі з кепкай, і мне так спадабалася!..

Кепка “таму віной” ці не, але Уладзімір, пры ўсім яго графска-шляхецкім паходжанні па лініі прабабкі, мае імідж “простага хлопца”. І песні яго такія ж — шчырыя, меладычныя, ад іх не толькі душа спявае, але і, здаецца, уся прырода навакол! Можна, таму што прозвішча ў яго “птушынае”? Ці з-за першай песні ў пяць гадкоў — пра рыжае кацяня? Дый цяпер у сям’і жыве “дваранскі” сабака. Праўду кажуць: добры чалавек — добрыя песні.

Пік "Тэлеваршыні"

Павел Латушка і Таццяна Бандарчук уручылі прыз за цыкл "Эпоха. Знакаміты і невядомы Хруцкі".

Лідзія Ярмошына і Павел Лёгікі ўручаюць узнагароду лепшай інфармацыйнай праграме — "24 гадзіны" канала "СТБ".

Лепшую грамадска-палітычную праграму "Карціна свету" віншуе Павел Якубовіч.

Мікалай Чаргінец і Настасся Віннікава вітаюць Аляксея Міхальчанку — лепшага вядучага грамадска-палітычнай праграмы.

"Гарады-героі" сталі лепшым дакументальным фільмам.

Шоу "Міс Беларусь-2010" — лепшая музычна-забаўляльная праграма.

Міністр інфармацыі Алег Праляскоўскі ўручае Гран-пры творчым групам Белтэлерадыёкампаніі і АНТ.

Сімпатны глядачоў — Георгію Калдуну.

Лепшы прадзюсар — Аляксандр Рыдван.

Лепшы аператар — Канстанцін Рабкоў ("Гарады-героі").

Сярод 21 намінацыі было нямала тых, што вызначалі лепшыя праграмы культурнай сферы. Як зазначыў са сцэны Палаца Рэспублікі міністр культуры краіны Павел Латушка, "...культура — гэта і душа, без якой чалавек немагчымы!".

Такім чынам, лепшай культурна-асветніцкай праграмай была прызвана "Эпоха. Знакаміты і невядомы Іван Хруцкі" Першага канала. Статуетку за музычна-забаўляльную праграму атрымаў праект АНТ "Міс Беларусь-2010". Сярод праграм для дзяцей і юнацтва перамагла "Калыханка" ("ЛАД"). Як зазначыла загадчык аддзела па падрыхтоўцы праграм для дзяцей і юнацтва Алена Будрыцова, "...за трыццаць гадоў "Калыханка" стала сапраўдным брэндам айчыннага тэлебачання, і вы з упэўненасцю можаце даверыць нам самае каштоўнае — васьмі дзяцей".

Бадай, самая напружаная барацьба разгарнулася ў намінацыі "Лепшы дакументальны фільм". Як падкрэсліла сцэнарыст, член Праўлення Саюза кінематаграфістаў Беларусі Галіна Злабенка, на конкурс былі пададзены 23 заяўкі такога высокага мастацкага ўзроўню, што цяжка было вызначыцца нават з намінантамі, не кажучы ўжо пра пераможцу. "Гэта значыць, што

ў нас ёсць не толькі пра каго здымаць, але і каму здымаць. Нацыянальны дакументальны фільм — жыве!" — дадала яна.

У выніку лаўры атрымала шматсерыйная дакументальная стужка АНТ "Гарады-героі". Зрэшты, праект здабыў яшчэ дзве статуеткі: Канстанцін Рабкоў стаў лепшым аператарам, а Аляксандр Рыдван — лепшым прадзюсарам. Рэжысёрам года прызналі Валерыя Гаравога за фільм для тэлеканала "ЛАД" "Гэты дзіўны свет".

Між іншым, са сцэны некалькі разоў гучала прапанова да арганізатараў конкурсу пашырыць спіс намінацый. Прынамсі, разам са статуеткамі "Лепшаму рэжысёру" і "Лепшаму аператару", уручаць прызы мантажорам, спецыялістам па гукавым афармленні, мастакам-пастаноўшчыкам, сцэнарыстам. Гэта паказала і папярэдняя прэс-канферэнцыя. Як зазначыў намеснік міністра інфармацыі Аляксандр Слабодчук, дадзенае пытанне актыўна абмяркоўваецца членамі журы, і, верагодна, у на-

ступным годзе з'явіцца пэўныя змяненні.

Галоўная інтрыга захоўвалася да самага канца цырымоніі. За Гран-пры ў намінацыі "Лепшы тэлевізійны праект года" змагаліся два надзвычай маштабныя айчыныя праекты, якія глядзелі нават у Аўстраліі: Міжнародны дзіцячы конкурс песні "Еўрабачанне-2010", падрыхтаваны і праведзены Белтэлерадыёкампаніяй, і грамадска-культурная акцыя "Беларусь — гэта мы!", што выйшла ў эфіры тэлеканала "АНТ".

У выніку запаветныя статуеткі атрымалі каманды абодвух тэлеканалаў, чым выклікалі надзвычайнае захапленне ў зале. Прызы ўручыў міністр інфармацыі Рэспублікі Беларусь Алег Праляскоўскі, які зазначыў: "За сем гадоў існавання "Тэлеваршыні" на гэтай сцэне было ўручана больш за 150 статуетак. І самым галоўным крытэрыем для журы з'яўляліся нашы глядачы. Мы бачым галоўнае: айчыныя каналы глядзяць нашы людзі, ва ўсіх тэлеканалаў ёсць свой глядач. А гэта значыць, што ў нас ёсць тэлебачанне нашай краіны!"

**Настасся ПАНКРАТАВА
Фота Юрыя ІВАНОВА**

Дзьяніса Кур'яна і Лейлу Ісмаілаву ўзнагароджвалі Ірына Дарафеева і Эдуард Ханок.

Лепшая дзіцяча-юнацкая праграма — "Калыханка".

Спецпрыз — Фёдару Поўнаму за "Нядзельную пропаведзь".

"Навіны" Салігорскага тэлеканала — лепшая інфармацыйная праграма рэгіянальнага тэлебачання.

Лепшым каментатарам спартыўнай праграмы стаў Павел Баранаў.

Аляксандра Гавейку віншуюць Ігар Сігоў і Вольга Бурлакова.

— Вельмі прыемна, — пачынае Міхаіл Якаўлевіч, — што цяперашні Нацыянальны фестываль у Маладзечне (а гэта, адзначу, адзін з трох нашых найбуйнейшых форумаў, якія падтрымліваюцца Прэзідэнтам краіны Аляксандрам Рыгоравічам Лукашэнкам) будзе прысвечаны постаці Уладзіміра Мулявіна. Імя гэтага творцы — гэта імя сапраўднага маршала беларускай песні, які зрабіў яе папулярнай далёка за межамі нашай краіны. Ён быў вельмі сціплым чалавекам, але гэта — папраўдзе маштабная супер-зорка, годная сусветнага ўзроўню. Так склалася, што свае апошнія найбольш значныя канцэрты Вялікі Пяняр правёў менавіта з нашым калектывам: гэта той сольнік, які праходзіў у Маскве, калі закладалася зорка Мулявіна, а яшчэ былі два канцэрты ў

Сёння Нацыянальны акадэмічны канцэртны аркестр Беларусі і яго кіраўнік — народны артыст краіны, прафесар Міхаіл ФІНБЕРГ завяршаюць чарговы фестываль “Музы Нясвіжа”. Дагэтуль быў вялізны гастрольна-асветніцкі тур па ўсіх дзесяці музычных вучылішчах краіны — з правядзеннем не толькі канцэртаў, але і майстар-класаў. Тыдзень таму — Свята музыкі ў Чачэрску. Наступным тыднем — фестываль у Міры. Але наша гутарка з Міхаілам Якаўлевічам пачынаецца з тых падзей, якія разгорнуцца на Нацыянальным фестывалі беларускай песні і паэзіі ў Маладзечне (і гэта прытым, што сёлета свята будзе не ў чэрвені, як раней, а толькі ў пачатку верасня). Усё правільна: мой суразмоўца і яго калектыву прывыклі жыць “наперад”. Кожны такі фэст рыхтуецца цягам года, а то і больш. Дый што там казаць, калі не толькі за любой падрыхтаванай “фінбергаўцамі” праграмай — за любым асобным творам стаіць усё жыццё, аддадзенае музыцы.

— Так, другую песню маладыя спевачкі выконваюць на конкурсе пад наш аркестр. Дарэчы, сёлета ў мяне падвойная нагрузка: я ўзначальваю таксама конкурснае журы. Другі ж канцэрт наш калектыву правядзе з былымі канкурсантамі: на яго арганізатары збіраюць усіх уладальнікаў Гран-пры, да якіх далучацца некалькі расійскіх зорак. Фестываль — юбілейны, таму і праграма адпаведная.

— Хутка юбілей адзначыць і ваш аркестр! Чула, вы нават музей свой збіраецеся адкрыць...

— Гэта не чуткі, а праўда. Сапраўды, налета, у лютым, мы будзем святкаваць сваё 25-годдзе. У выдавецтве “Беларусь” выйдзе новая кніга, прысвечаная калектыву. Рыхтуем і экспазіцыю музея. Уласна кажучы, збіраць яго экспанаты пачалі з пер-

кі цудоўных музыкантаў прайшло праз наш калектыву! Пра кожнага з іх таксама павінны быць матэрыялы ў такім музеі. Адзін Ігар Палівода чаго каштуе: не чалавек быў, а — сапраўднае сховішча разнастайных талентаў!.. Час мінае, прыходзяць новыя пакаленні. Яны павінны ўсведамляць, колькі ўсяго было зроблена да іх, і не пачынаць штораз з новага ліста. Менавіта ў гэтым — непарыўнасць гістарычнага працэсу: ведаць усё, што зрабілі папярэднікі, памятаць пра іх — і ісці далей. А не разбурыць ушчэнт — і зрабіць на гэтым месцы бялякую копію, выдаючы яе за ноў-хау. Для гэтага, паўна, і патрэбны музеі. Іх павінен мець кожны буйны калектыву, кожнае прадпрыемства. Галоўнае — каб было жаданне захаваць памяць для нашчадкаў.

— Адчуваю, як ад юбілеяў ды свя-

Крэда з “закручанай” канцэпцыяй

Нацыянальны аркестр, які “жыве наперад”

Мінску, у Беларускай дзяржаўнай філармоніі. І тое, што ён абраў наш аркестр, — таксама паказчык: мы працавалі кожны ў сваім рэчышчы, але ў нас былі агульныя мэты — нацыянальная культура і яе далейшае развіццё.

Для фестывалю ў Маладзечне падрыхтавалі 38 ранніх кампазіцый “Песняроў”, усе — на народныя тэксты. Гэта тая залатая спадчына, на якой трымаецца і наша цяперашня нацыянальнае спеўнае мастацтва. Такой будзе праграма адкрыцця фестывалю. Вядома, да яе дадасца і ўзнагароджанне пераможцаў Рэспубліканскага конкурсу маладых выканаўцаў беларускай эстраднай песні.

— Сам конкурс пройдзе раней?

— Ды мы ўжо правялі яго палову! Па ўсіх рэгіёнах праводзілі адборы ўдзельнікаў для гэтага спаборніцтва. Фінал конкурсу пройдзе ў Маладзечне напярэдадні адкрыцця фестывалю — у два туры. Бо канкурсанты павінны падрыхтаваць дзве песні. Адну — Уладзіміра Мулявіна, пад фанаграму “мінус адзін”. Другую — проста беларускую, але з аркестрам. Першыя рэпетыцыі ўжо адбыліся, цяпер мы сустрэнемся з канкурсантамі ўжо бліжэй да самога спаборніцтва. Увогуле, гэтае спаборніцтва вызначаецца, па-першае, тым, што ў складзе яго журы — высокая прафесіяналы. І абавязкова — спецы пад аркестр. Тыя рэпетыцыі, якія мы праводзім напярэдадні, даюць спевакам не толькі магчымасць “прывычыцца” да нашага калектыву. Гэта яшчэ і глыбокае разуменне сэнсу песні, кожнага слова, самой песеннай драматургіі, бо ўсё гэта робіцца сумесна з музыкантамі-інструменталістамі і дырыжорам.

— Раскажыце, калі ласка, і пра іншыя фестывальныя праграмы. Што яшчэ чакае нас у Маладзечне?

— Галоўнае — тое, што аkurat да гэтага Нацыянальнага фестывалю будзе адкрыта новая канцэртная пляцоўка, пра якую мы даўно марылі: амфітэатр на 2 тысячы 700 месцаў. Хочацца падзякаваць кіраўніцтву вобласці і горада, што такая ўвага там надаецца культуры. Самыя лепшыя словы — на адрас Барыса Батуры, старшыні Мінскага абласнога выканаўчага камітэта. Ён асабіста сочыць за будаўніцтвам, скрупулёзна падыходзіць да кожнай дэталі, і, вядома, тое ж самае можна сказаць пра ўсіх яго падначаленых.

Менавіта з-за будаўніцтва амфітэатра песеннае свята сёлета крыху адсунецца па тэрмінах, бо, сапраўды, вельмі хочацца сумясціць фестываль з “наваселем”. Менавіта ў амфітэатры пройдзе згаданы канцэрт памяці Мулявіна — у год 70-й гадавіны з дня яго нараджэння.

Але запланаваны і тыя фестывальныя канцэрты, якія абдуцца ў Палацы культуры. Так, на яго сцэне зранку выступяць дзеці, прычым яны будуць не толькі спяваць, але і чытаць беларускія вершы.

Фота Юрыя ІВАНОВА

Фестываль жа не толькі песні прысвечаны, але і паэзіі! На трэці дзень свята пройдзе адметны канцэрт, названы “Чатыры нацыянальныя постаці”. Там будзе гучаць музыка нашых кампазітараў XX стагоддзя, чые юбілеі мы нядаўна адзначалі ці будзем адзначаць: Дзмітрыя Лукаса, Пятра Падкавырава, Рыгора Пукста, Аляксея Туранкова. Іх творы і пералажэнні выканаюць нашы камерныя калектывы — інструментальныя ансамблі (флейтыстаў, кларнетыстаў, трубачоў, выканаўцаў на драўляных духавых), струнны аркестр. Далучыцца да нас і сімфанічны аркестр Маладзечанскага музычнага вучылішча імя Міхала Клеафаса Агінскага. А завершыцца фестываль праграмай “Дыялог”. Бо ў адным канцэрте выступяць Нацыянальны акадэмічны народны хор імя Г.Цітовіча і Беларуска дзяржаўны ансамбль “Песняры”. Павінна атрымацца цудоўнае акордавае суквецце! А яго фінальнай “гронкай” стане песня “Маладзечна” ў свой час напісаная Ігарам Паліводам да першага такога форуму. Ну, а ўначы — джаз! Лічыце, усе жанры ахоплены!..

Увогуле, няма, бадай, такога кампазітара-песенніка, чые творы не прагучалі б на Нацыянальным фестывалі беларускай песні і паэзіі. Гэта Уладзімір Алоўнікаў, Юрый Семяняка, Яўген Глебаў, Уладзімір Буднік, Валерый Іваню, Леанід Захлёўны, Эдуард Зарыцкі, Ігар Лучанок, Эдуард Ханок... Іхнія песні складалі і складаюць аснову гэтага фэсту! Асобна трэба сказаць і пра паэзію. Мы заўсёды робім акцэнт на добрых вершах, папулярныя нашых класікаў і праз песні — у тым ліку новыя, напісаныя па замове нашага калектыву. А колькі мы падрыхтавалі і правялі манаграфічных праграм! І кампазітараў, і зноў-такі, паэтаў: Янкi Купалы, Якуба Коласа, Максіма Багдановіча, Аркадзя Куляшова, Уладзіміра Караткевіча. Усяго сфарміра-

валі 27 праграм на тэксты беларускіх паэтаў! Цяпер рыхтуецца яшчэ адна праграма — багдановічэўская, але новая, да яе Эдуард Зарыцкі стварыў повязь песенных прэм’ер на вершы вялікага класіка. Але пакажам мы яе толькі ў канцы года.

— А да гэтага будзе яшчэ XX Міжнародны фестываль мастацтваў “Славянскі базар у Віцебску”. І калектыву на ім — заўсёды ўдзельнік... Адна з вашых праграм на “Славянскім...” — па традыцыі, конкурсная...

шага дня сваёй працы. Бо ў такім музеі павінна быць усё, што датычыцца арганізацыі аркестра і яго далейшай дзейнасці: ад першай даведкі ў ЦК КПБ да звестак пра першую рэпетыцыю. Вельмі хутка рэпетыцыйны працэс рушыць да новай стадыі — выступленняў. У нас ледзь не усё было адначасова. Бо не паспеў калектыву асфіцыйна нарадзіцца, як адразу пачаў працаваць. Ды яшчэ як! Адразу паехалі ў Маскву, на рэпетыцыі Фестывалю ў Юрмале. Потым і ў Маскве правялі серыю канцэртаў. А коль-

“На ўвесь голас!” пра Мулявіна

У рамках Міжнароднага дня музеяў у Малой зале Белдзяржфілармоніі Музей Уладзіміра Мулявіна, па традыцыі, сабраў прыхільнікаў творчасці легендарнага артыста, яго родных і сяброў.

Сёлета імпрэза была прысвечана праграме “На ўвесь голас!” паводле твораў Уладзіміра Маякоўскага, праца над якой была распачата “Песнярамі” чвэрць стагоддзя таму. Другой нагодай для сустрэчы стала 70-годдзе з дня нараджэння Мулявіна, што адзначаецца цягам усяго 2011-га. Аўдыязапісаў цыкла не захавалася, але ёсць тэлефільм, зняты на Цэнтральным тэлебачанні. Яго і паказалі гасцям мулявінскага музея. Сваё слова аб праграме паводле Маякоўскага сказала ўдава Уладзіміра Мулявіна і колішні натхніцель ды сааўтар канцэпцыі песеннага спектакля — Святлана Пенкіна, вершы Маякоўскага прачытаў рэжысёр Беларускага радыё, артыст Алег Вінярскі, успамінамі падзяліўся заслужаны артыст Беларусі дырыжор Уладзімір Перлін. Сваё гітарнае “Прысвячэнне Мулявіну” выканаў кампазітар і музыкант Аляксей Скрыпнік, цудоўную імпрэзацыю паказалі выхаванцы Нацыянальнага цэнтра музычнага мастацтва, што носіць імя Песняра...

Фота Юрыя ІВАНОВА

У зале філармоніі — Алена Спірыдовіч, Святлана Стацэнка, Марына Мулявіна, Вольга Мулявіна.

таў вы плаўна перайшлі да праблем...

— Адна з галоўных — гэта спецы пад фанаграму, якія падтрымліваюцца тэледымкамі: маўляў, цяжка гук адрэгуляваць. Ды сёння столькі добрай тэхнікі, што ўсё гэта павінна адсунуцца на другі і ўвогуле апошні план! Было б уменне спяваць, а гэта ўжо, як кажуць, іншая песня. Нам трэба больш актыўна шукаць (а можа, і запрашаць) добрых выкладчыкаў — не толькі ў эстрадзе, але і, найперш, у джазе. І самае, на маю думку, галоўнае — гэта больш цікавых праектаў, канцэпцыйна “закручаных” праграм. Як часцяком рыхтуюцца канцэрты? У аўтобусе па дарозе на пляцоўку дамаўляюцца: ты выступіш першы, ты — другі, а ты — трэці. Спяшаешся яшчэ на адну тусючку? Ну, давай тады памяняем месцамі. Якая, маўляў, розніца? Пры такім падыходзе мы не навучымся рабіць адметныя творчыя праекты. А трэба! Бо калі будучы планаватца тыя або іншыя нацыянальныя праграмы, дык і рэпертуар пад іх з’явіцца! Адгукнуцца і кампазітары, і спевачкі.

— Сёлета ўпершыню будзе ўручацца Нацыянальная прэмія ў галіне эстраднага мастацтва — ці ж гэта не стымул?

— А хто пра гэтую прэмію, акрамя знаўцаў, ведае? Ці ўсе дзесяці эстрады рыхтуюць такія прэм’еры, што былі б вартыя яе? “Нацыянальная” — гэта надзвычай высокае слова. Мой “пераклад” яго — “адзіная ў сваім родзе”. Вельмі хочацца, каб яе ўручэнне папраўдзе стала падзеяй у нашай культуры, каб былі адзначаны менавіта тыя, хто спрыяе развіццю нацыянальнага мастацтва.

— Асабіста я ведаю адзін калектыву, які па ўсіх параметрах — даўно ўжо, можна сказаць, “некаранаваны лаўрэат”. Гэта, вядома, ваш аркестр!

— Дзякуй за высокую ацэнку. Але ж мы гэта рабілі і робім не “дзеля прэміі”, а таму, што іначэй не можам. Наш калектыву заўсёды стаіць і будзе “стаяць” на ахове нацыянальнай спадчыны. Кожная праграма, якую мы ствараем, мае сваю творчую і навуковую канцэпцыю. Мы ніколі не працуем пад фанаграму — гэта прыныцова! І ўсе салісты, якія з намі выступаюць (і нашы, і замежныя), — таксама заўсёды выступаюць “жыўцом”. А гэта значыць, што мы супрацоўнічаем толькі з высокапрафесійнымі музыкантамі, якія годна трымаюць гэта найменне — “творцам звацца”. І мы заўсёды імкнемся адкрываць новыя імёны — выканаўцаў, кампазітараў, “гадуем” іх, даём, можна сказаць, пучоўку ў далейшае творчае жыццё. На такой непарыўнай сувязі эпох і пакаленняў — ад даўніны да сучаснасці ды будучыні — і трымаецца сапраўднае мастацтва. У гэтым — увесь наш калектыву, ягонае, калі хочаце, крэда.

Надзея БУНЦЭВІЧ

Новы этап развіцця сяла: самадастатковасць аддзела культуры

Слаўгарад неўзабаве адсвяткуе 875-годдзе. Плануецца свята горада, у гэты ж дзень, пасля пяцігадовага перапынку, пройдзе абласны фестываль “Народныя прыпеўкі”. Аб сёлетнім удзеле ў ім заявілі ўжо творчыя калектывы Расіі і Украіны. Такая цікаўнасць да рэгіёна, у свой час пацярпела ад чарнобыльскай катастрофы, цалкам зразумелая: прыродна-ландшафтныя і гістарычныя адметнасці Слаўгарадчыны заўжды вабілі да сябе турыстаў. На Дзень горада абласны бюджэт выдаткоўвае Слаўгараду толькі 30 мільёнаў, усё астатняе бярэ на сябе бюджэт мясцовы... У раёне даўно забыліся на дэзактывацыю і радыяфобію. Аддзел культуры цяпер турбуюць пытанні, так бы мовіць, фінансаво-творчага характару. Як, сапраўды, “падцягнуць” райцэнтраўскую культуру, якая значна адсталася ад культуры аграгарадоцкай, істотна “падсілкаванай” за пяць гадоў дзеяння Дзяржпраграмы адраджэння і развіцця сяла? Як зрабіць сістэмным абнаўленне матэрыяльнай базы сельскіх клубаў, што на парадак горшэй за тэхзабеспячэнне ўсё тых жа ўзорных аграгарадоў?

Народ пытаецца і прапануе

“А гісторыя ў нас слаўная...”

Праблем у горадзе, як паказала камандзіроўка, аказалася больш, чым на раёне. На прычынах адмысловага кантрасту, уласцівага не толькі Слаўгарадчыне, спынімся крыху ніжэй. А цяпер — меркаванні жыхароў пра стан культуры ў райцэнтры і на сяле.

Ганна Іванаўна, маці дваіх дзяцей, г. Слаўгарад:

— Прэтэнзія ў мяне адна, але, як падаецца, вельмі істотная. Не магу сваіх сыноў уладкаваць у Дзіцячую школу мастацтваў: конкурс вельмі жорсткі, бо памяшканняў ва ўстанове не хапае, каб прыняць усіх ахвотных. На маю думку, такі факт наш райцэнтр, пацярпелы ад чарнобыльскай катастрофы, ніяк не ўпрыгожвае...

Аляксандр, старшакласнік, г. Слаўгарад:

— Вельмі цікаўлюся гісторыяй, нават на адпаведны факультэт паступаць збіраюся... Мясціны нашы слаўнай гісторыяй знакамітыя, але краязнаўчага музея ў райцэнтры няма. А будынак старадаўняй паштовай станцыі ў цэнтры Слаўгарада стаіць без справы і пакрысе разбураецца...

Яўгенія Афанасенка, маладая выкладчыца Слаўгарадскай ДШМ:

— Не магу атрымаць кватэру. Відаць, у райцэнтры не затрымаюся...

Ларыса Кірыёнак, дырэктар СДК аграгарадка “Лапацічы”:

— Не хапае нам, натуральна, камп’ютара, не пашкодзіла б і сучасная святломузычная апаратура...

Намеснік старшыні Слаўгарадскага райвыканкама па сацыяльных пытаннях Святлана ЯЗЕРСКАЯ на гэтай пасадзе — без двух месяцаў год. Раней працавала ў сістэме адукацыі. Па словах мясцовага начальніка аддзела культуры Марыі БАРАНАВАЙ, працаваць з такім куратарам лёгка, бо дакладна бачыць яна перспектыву рэгіянальнай культуры і не з чужых слоў ведае, што за праблемы турбуюць клубных і бібліятэчных работнікаў, з дапамогай якіх рэсурсаў тыя праблемы неабходна вырашаць. Напружанасці ў працы ад гэтага, натуральна, не менее, але працэс, як кажуць, заўжды пад кантролем. Іншая справа, што тэмпы развіцця мясцовай культуры маглі б быць іншым разам і больш істотнымі.

Яўген РАГІН:

— Пачнём з кадраў, а дакладней — з сістэмы іх замацавання. Як падаецца, такой сістэмы ў раёне якраз і не стае. Прынамсі, дырэктар ДШМ Ала Чэпікава паведаміла мне ў размове, што за апошнія гады са школы сышло дванаццаць выкладчыкаў...

Марыя БАРАНАВА:

— Гаворка — пра пяць апошніх гадоў...

Яўген РАГІН:

— Так. Паказчык, шчыра скажам, не абнадзейваючы. У Слаўгарадскай ДШМ — пяць філіялаў на сяле, дык вось у галаўной установе на сёння — шэсць вакансій, у вясковых філіялах — чатыры. А прычына — банальная: жыллё. З-за яго адсутнасці збіраецца з’язджаць са Слаўгарада маладая настаўніца

ДШМ, народная майстрыха Яўгенія Афанасенка. Дык ці варта так кадрамі раскідвацца?

Святлана ЯЗЕРСКАЯ:

— Прычына праблемы, я ўпэўнена, не толькі ў гэтым. Яна нарадзілася ў свой час пад уплывам чарнобыльскай бяды. Слаўгарад на Магілёўшчыне — адзіны горад, што трапіў у свой час пад уплыў радыяцыі. Натуральна, многае зроблена па мінімізацыі наступстваў, аднак пэўны “ўтрыманскі” настрой сярод насельніцтва застаўся: маўляў, кожны спецыяліст мае права на службовую кватэру. Не, жыллё мы будзем няспынна (летась, да прыкладу, здалі дзесяць тысяч квадратных метраў), але чарга не менее... Так, службовае жыллё, паводле заканадаўства, могуць атрымаць медыкі, педагогі, работнікі сельскай гаспадаркі і жыллёва-камунальнай сферы, і толькі зусім нядаўна, тры гады як, такую магчымасць атрымалі работнікі культуры.

Але... Ці ж гэта панаяз? Службовая кватэра прыватнаму ўладальніку праз дзесяць гадоў працы. Маладыя не надта пагаджаюцца ўступаць у жыллёвы кааператыв, купляць кватэру пад адзін працэнт на сорак гадоў...
— Тым не менш, наколькі ведаю, работнікі культуры атрымалі толькі тры службовыя кватэры. І адбылося гэта аж у 2009 годзе. Недаравальна мала, на мой погляд.

Яўген РАГІН:

— Я паглядзела б на ўсё з іншага ракурсу: неабходна адраджаць прэстыж райцэнтра, павялічваць колькасць рабочых месцаў, развіваць не толькі сельскую гаспадарку, але і турызм. Тады, пераканана, знікне і жаданне з’язджаць са Слаўгарада.

Святлана ЯЗЕРСКАЯ:

— Я паглядзела б на ўсё з іншага ракурсу: неабходна адраджаць прэстыж райцэнтра, павялічваць колькасць рабочых месцаў, развіваць не толькі сельскую гаспадарку, але і турызм. Тады, пераканана, знікне і жаданне з’язджаць са Слаўгарада.

Марыя БАРАНАВА:

— Не адкрыю вялікага сакрэту, калі скажу, што кадравы дэфіцыт зліквідаваць можна толькі за кошт навучання тых юнакоў і дзяўчат, якія нарадзіліся на Слаўгарадчыне. Сёння ў нас 45 чалавек вучыцца, з іх 18 — завочнікі. Летась паступіла 12 чалавек. Але, адвучыўшыся ў сярэдніх спецыяльных установах, яны імкнуцца паступіць у вышэйшыя, і не заўжды па першым — культурным — профілі. Адсюль — пэўны кадравы недабор. А чалавек у свой час скончыў ДШМ, потым музычнае, скажам, вучылішча, а пасля паступае ў... педагогічную ВНУ. Лічу, пасля вучобы ў сярэдняй спецыяльнай установе работнік культуры павінен адпрацаваць у нашай сферы, бо вельмі шмат грошай укладзена дзяржавай у ягоную прафесійную падрыхтоўку. Калі ж няма жадання адпрацоўваць, паступаць неабходна толькі ў ВНУ ку-

воленых тым, што іхнія дзеці з названай прычыны не могуць атрымаць адукацыю. Цяпер у ДШМ крыху больш за 200 навучэнцаў, а магло быць на сотню болей. Пагадзіцеся, на райцэнтраўскае рэнамаэ дадзены факт ніяк не працуе...

Святлана ЯЗЕРСКАЯ:

— Згодная. І тычыцца гэта не толькі школы мастацтваў, але і двух агульнаадукацыйных устаноў Слаўгарада: яны — перагружаны. Мы апошнія пяць гадоў выключную ўвагу надавалі васьмі нашым аграгарадкам — менавіта сюды было скіравана ўсё фінансаванне. Пакрысе выпраўляем сітуацыю. Да адной са школ паступова ўзводзім прыбудову. Праз час плошчы тут павялічацца, і з’явіцца магчымасць стварэння гарадскога філіяла ДШМ... Словам, з аграгарадоў мы вярнуліся ў горад.

таксама. Адзін спадзеў — на інвестараў збоку і на тую ж уласную сферу культуры, якая насыціць турыстычныя маршруты адметным творчым зместам...

Святлана ЯЗЕРСКАЯ:

— Гасцініца, сапраўды, — наша бяда. Яна так і не была даведзена да ладу, хоць і прадугледжвалася гэта Дзяржпраграмай развіцця турызму, што дзейнічала да мінулага года...

Марыя БАРАНАВА:

— Патрэбна гасцініца, а таксама — музей...

Святлана ЯЗЕРСКАЯ:

— Турыстычны маршрут мы даўно распрацавалі, і наш аддзел культуры не без поспеху працуе на асобных ягоных этапах.

Яўген РАГІН:

— Праекты, на мой погляд, — сапраўды ўнікальныя. Але спачатку спынімся на музеі, дакладней — на старадаўняй паштовай станцыі, дзе

Слаўгарадчына: момант ісціны на мяжы кантрастаў

Цэнтр радзімічаў

Слаўгарадскі раённы цэнтр культуры і народнай творчасці.

льтуры... Сёлета чакаем на працу 15 выпускнікоў, 10 з іх — дамарослыя, але ледзь не ў кожнага ёсць жаданне працягваць навучанне. Натуральна, паступаюць не ўсе, але...

Яўген РАГІН:

— Ведаю, што ў вашым райцэнтры, не кажучы пра сяло, хранічна не стае работнікаў культуры з вышэйшай адукацыяй...

Марыя БАРАНАВА:

— Таму, мяркую, і ўзнікае патрэба стварэння філіяла БДУКІМ у Магілёве. На мой погляд, гэта істотна змяніла б кадравую сітуацыю ў “чарнобыльскіх” раёнах вобласці... Яшчэ адзін немалаважны нюанс. У сферы культуры за вышэйшую адукацыю няма ніякіх грашовых надбавак, матэрыяльны стымул атрымліваць яе проста адсутнічае. Хацелася б у вырашэнні пытання падтрымкі нашага Міністэрства культуры. Прэстыж вышэйшай адукацыі ў сістэме медыцыны, педагогікі, да прыкладу, нашмат вышэйшы...

Святлана ЯЗЕРСКАЯ:

— Цалкам пагаджаюся з пазіцыяй Марыі Васільеўны: надзвычай дзейсны рэзерв павышэння эфектыўнасці культурнай сферы застаецца нявыкарыстаным.

Яўген РАГІН:

— Мы пачалі гаворку са Слаўгарадскай ДШМ. Ратацыя кадраў — не адзіная яе праблема. Установе хранічна не хапае плошчаў, і ў горадзе, я даведаўся, шмат бацькоў, незада-

яго мяркуецца зрабіць. Ці хутка мара стане явай і лядашчы пустуючы будынак ператворыцца ў дыхтоўную музейную ўстанову?

Марыя БАРАНАВА:

— Аб’ект быў уключаны ў комплексную Дзяржпраграму развіцця малых і сярэдніх гарадоў, але фінансавання мы не атрымалі. Ды праект у нас на руках. У старым будынку пасля рэканструкцыі мяркуецца размясціць музейную адміністрацыю, а сам музей будзе побач у новым будынку, які на месцы колішняй паштовай стайні збіраемся ўзводзіць з нуля.

Святлана ЯЗЕРСКАЯ:

— Каля паўтара мільярда каштуе рэканструкцыя, 900 мільёнаў — музейная экспазіцыя.

Марыя БАРАНАВА:

— Прынамсі, менавіта гэтыя грошы закладзены ў Дзяржпраграме “Культура Беларусі” 2011—2015.

Святлана ЯЗЕРСКАЯ:

— Пакуль згаданых сум няма, але на музей мы выдаткавалі сёлета 300 мільёнаў рублёў з раённага бюджэту. Гэта пераразмеркаваныя грошы. Вырашылі, што будучы музей —

Дэталі да агульнай карціны

Лясной не хапае кавярні

У 2008-м Слаўгарадчына вырашыла адсвяткаваць 300-годдзе перамогі арміі Пятра I над шведскім войскам ля вёскі Лясной.

Як лічыць намеснік старшыні Слаўгарадскага райвыканкама Святлана Язерская, гэта была адна з першых спроб вярнуць рэгіён да актыўнага сацыяльна-творчага жыцця. Да падзеі рыхтаваліся ўсім светам. Ля рэчкі Ляснянкі, дзе і праходзіла бітва, паўстаў аграгарадок: комплекс рэканструяваных у адзінмільёнаў будынкаў, у тым ліку СДК і бібліятэка-музей бітвы пры Лясной. Вось гэтая ўстанова найперш і зацікавіла.

Летась, па словах бібліятэкара Алены Шукайлавай, установе быў даведзены двухмільённым план

платных паслуг. Выканалі яго без асаблівых перашкод. Прычым, адзін мільён прынеслі бібліятэчныя паслугі, а другі — музейныя. За лета тут пабывала больш за паўтары тысячы наведвальнікаў (а “ўсіх з усімі” жыхароў Лясной толькі 360 чалавек).

Святлана Язерская пераканана, што аграгарадку “Лясная” не хапае цяпер “дробязі”: належнай турыстычнай інфраструктуры, найперш — кавярні. Для гэтага цяпер з усёй актыўнасцю і адшукваюцца інвестары.

адзін з галоўных нашых аб'ектаў, і трэба на першай стадыі работ зрабіць дах, каб сцены больш не разбураліся. Кажуць на гэтай паштовай станцыі спыняўся калісьці Пушкін... Не менш важным палічылі і аднаўленне гарадскога кінатэатра. На яго з раённага бюджэту пайшло ў бягучым годзе яшчэ сто мільёнаў. Летась капітальна адрамантавалі дах, сёлта даводзім да ладу ўнутраныя памяшканні. Неўзабаве займеем яшчэ адну канцэртную залу ў цэнтры горада. Гэта да пытання пашырэння плошчаў ДШМ. Словам, любы рэзерв імкнёмся выкарыстаць.

Яўген РАГІН:

— Якімі бачацца музей, ягоная экспазыцыя? Канцэпцыя будзе звязана з легендай аб тым, што Аляксандр Пушкін задумаў "Станцыйнага наглядчыка", вандруючы менавіта па Беларусі? Як падаецца, такая канцэпцыя стане адной з "прынад" для турыстаў...

Святлана ЯЗЕРСКАЯ:

— Перш за ўсё, стаўку рабіць будзем на краязнаўстве, гісторыі Слаўгарадчыны. Пушкін Пушкіным, але айчынныя гісторыкі прыходзяць да высновы, што менавіта на нашай зямлі, ля вёскі Курганука (а курганных могілак па раёне — больш за со-

расяян, украінцаў. Цягам апошніх гадоў цікаўнасць да надзвычайнага месца павялічылася ў разы, хоць непадалёк знаходзіліся вёскі, што аказаліся адселенымі... На Макавей тут аднойчы сабралася 50 тысяч чалавек. Ля святой крыніцы, мне распавядала бабуля, калісьці стаялі каменныя ідалы, тут і па сёння знаходзяцца залежы лячэбнай блакітнай

ства надаць мясціне паломніцтва пэўны статус, каб браць з наведвальнікаў грошы на добраўпарадкаванне, экалагічнае захаванне і стварэнне пэўнай інфраструктуры Блакітнай Крыніцы. Вырашылі ўрэшце стварыць аграэтанатурыстычны комплекс. Праграма менавіта такога постчарнобыльскага развіцця, у рэалізацыю якой закладзена шэсць мільярдаў

Намеснік старшыні Слаўгарадскага райвыканкама па сацыяльных пытаннях Святлана Язерская (справа) і начальнік мясцовага аддзела культуры Марыя Баранова.

IV Рэспубліканскі фестываль сямейнай творчасці "Жывіце ў радасці!" сабраў у Слоніме ансамблі з усіх рэгіёнаў Беларусі. З 13 па 15 мая сямейныя калектывы дэманстравалі мастацтва песні, музыкі, танца, традыцыйных рамёстваў.

Аргументы і факты свята

Міністр культуры Беларусі Павел Латушка накіраваў гасцям і ўдзельнікам свята прывітанне: "У чарговы раз на гасціннай слонімскай зямлі, адным з найпрыгажэйшых куткоў Беларусі, адбываецца цудоўнае свята, якое збірае разам артыстаў і майстроў, аматараў і прафесіяналаў, аб'яднаных паміжсобою захаваць і развіваць традыцыі сямейнай мастацкай творчасці. І сапраўды: што можа прынесці большую радасць чалавеку, чым узаемаразуменне і павага, добразычлівае стаўленне адно да аднаго — усё тое, што называецца такім важным словам — "сям'я".

Гэтым разам у Слоніме прыехаў дваццаць адзін сямейны і сямейна-роднасны калектыв, восем майстроў — усяго звыш

Па меркаванні журы, гэты ансамбль можа стаць узорам і ў аднаўленні касцюма: у раёне ён быў страчаны, але ўдзельнікі калектыву здолелі яго вярнуць з нябыту. Кіраўнік Хрысціана Лямбовіч адзначае, што дасягнуць адпаведнасці традыцыям дапамаглі даўнія фотаздымкі графа Тышкевіча: па іх і былі створаны копіі строяў.

Дынаміка адкрыццяў

Выклікаў авацыі народны ансамбль сям'і Абібокаў Запясоцкага СК Жыткавіцкага раёна. Сям'я Кузняцоў з Мазыра — заснавальнікі знакамітай царкавай студыі "Арэна" — прыехала на фестываль з акрабатычнымі нумарамі і была адзінай у гэтай незвычайнай і відовічнай намінацыі. Народны сямейны ансамбль "Славянчак" са Слонімскай і сямейна-роднасны ансамбль "Свяжкі" з Асіповічыны прывябілі артыстычнасцю, паэтызмам.

А самым нечаканым было выступленне сямейнага ансамбля Тульвінскіх "BREVIS" са сталіцы. Бацька з маці, дачкі з мужамі, дзеці і ўнукі ўдала аб'ядналі цымбалы, фартэпіяна, барабаны, бас-гітару і флейты. Лідар калектыву Віктар Тульвінскі падзяліўся сакрэтаў паслепу: "У нас кожны грае на тым інструменце, які яму падабаецца, і, у

Жыві ў радасці, сям'я!

200 чалавек. Калі казаць пра гісторыю свята, дык мінулы фестываль адбыўся ў 2007 годзе, а яго "папярэднік" — ажно ў 1997-м. Але мясцовыя ўлады маюць намер зрабіць яго "візітоўкай" горада, праводзіць з перыядычнасцю раз на тры гады і пашыраць колькасна ды якасна. Удзельнікі ўпэўнены ў неабходнасці такога рэспубліканскага свята, нягледзячы на тое, што ў іх ёсць магчымасць выступаць штогод на абласных фестывалях сямейнай творчасці. У Слоніме можна пабачыць, як развіваюцца падобныя калектывы ў іншых рэгіёнах.

Карона — "Кроне"

Канцэрт адкрыцця, што складаўся з лепшых нумароў творчых калектываў, сабраў у РДК паўночную залу. Пасля яго мясцовая жыхарка, ведучы за рукі двух маленькіх дзяцей, агучыла ў гутарцы з сяброўкай і маю думку: "Канцэрт быў цікавы, але заўтра, пад час конкурсу, будзе яшчэ лепшы!" І яшчэ цягам двух дзён назіралі ў глядзельных залах Слоніма і аграгарадка "Сянькоўшчына" іншую маладую сям'ю з дачушкай: яны ад душы апладзіравалі ўсім выканаўцам і проста адпачывалі. Ды і зачароўвалі ўдзельнікі прафесійнасцю і харызматычнасцю, імпрэтам і... еднасцю. Пэўна, няма больш моцнага ансамбля, чым той, які складаецца з членаў сям'і, дзе маладыя захапляюцца створаным старэйшымі.

Найбольшую ўвагу глядачоў і журы прыцягнуў сямейны ансамбль "Крона" Ракаўскага ЦК з Валожыншчыны, які заваяваў Гран-пры. Існуе калектыву каля паўстагоддзя, сёння ў яго складзе граюць чацвёрка дзяцей, і адзін з малых артыстаў яшчэ нават не ўмее размаўляць (але скарэй усіх глядачоў непасрэднасцю!). Уразіла "Крона" аўтэнтчнымі спевамі ды іграй на старадаўніх інструментах.

выніку, атрымліваецца адзіная мелодыя. Мы граем класіку, беларускія і рускія народныя песні, ствараем уласную музыку, — і публіка захапляецца! На ўсіх фестывалях, дзе мы бываем, заваёўваем узнагароды". Ётым разам ансамбль стаў лаўрэатам I ступені. Суразмоўца адзначае, што ансамбль з'яўляўся ўдзельнікам другога фестывалю "Жывіце ў радасці!" у 1997-м, і, дзякуючы стасункам з іншымі ўдзельнікамі, з'явілася ідэя стварыць асобны калектыву старадаўняй музыкі. Сёння "BREVIS" мае шэсць альбомаў, ён адзначае спецфондам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі.

Што да намінацыі "Дэкаратыўна-прыкладное мастацтва", то тут перамогу атрымала сям'я Басінскіх з вёскі Гудзевічы Мастоўскага раёна. Яна працягвае традыцыі падвойнага ткацтва, працуючы ў мясцовым літаратурна-краязнаўчым музеі, дзе ствараюцца прыгожыя дываны, поцілкі, абрусы, ручнікі, сурвэткі.

Вынік — у развіцці

Член журы — старшыня Беларускага саюза майстроў народнай творчасці Яўген Сахута выказаў спадзяванне, што ў наступным фестывалі будзе ўдзельнічаць не дзве — тры творчыя сям'і ад кожнай вобласці, а нашмат больш: "Іх у адным рэгіёне дзясяткі. Хацелася б, каб на форум прыежджалі сотні калектываў. Гэта будзе вялікае свята сямейнай культуры! Але ўжо сёння ўсе ўдзельнікі робяць вялікую справу".

Начальнік упраўлення культуры Гродзенскага аблвыканкама Аляксандр Лойка зазначае карэспандэнту "К", што наступным разам фестываль можа стаць міжнародным: "Я не мару аб гэтым, а проста ўпэўнены, што сюды будуць прыежджаць сямейныя калектывы з-за мяжы. У Слоніме будзе пабудаваны новы гатэль, запросім да арганізацыі свята спонсараў. Сярод усіх форумуў Гродзеншчыны гэты з'яўся асаблівым дзіямантам: ён самы цёплы, добры, ўтульны. Мы разумеем, што творчая сям'я — наш нацыянальны здабытак".

А старшыня Слонімскага райвыканкама Іосіф Паўлюковіч паабяцаў, што наступным разам свята будзе значна больш гучным для горада дзякуючы шматлікім новым мерапрыемствам.

**Алена САБАЛЕЎСКАЯ, наш спецыяльны карэспандэнт
Мінск — Слонім — Мінск
На здымках: ансамбль "Крона"; сям'я Басінскіх.**

На гасразліку

Райвыканкамаўская "лятушка" з "К"

тню), знаходзяцца вытокі радзімічаў. Менавіта тут, дарэчы, праходзіла лінія абароны ў 1941 годзе, адбываліся жорсткія баі. Адна з гістарычных версій: радзімічаў хрысцілі не толькі на нашай рэчцы Пясчанка, а і ля Блакітнай Крыніцы, з якой звязаны адзін з сённяшніх творчых праектаў аддзела культуры... На гэтым радзімічкім складніку і заснавана канцэпцыя будучай музейнай экспазыцыі. А ў нас яшчэ ёсць на раёне вёска Улукі з паркавым ансамблем, дзе — грабавыя алеі, штучныя сажалкі, Свенскі старасвецкі парк і Замкавая гара ў Слаўгарадзе, чарназём для якой дастаўлялі па Сожы з Украіны.

гліны. А ў мясцовай каплічцы ідуць набажэнствы. Не выкарыстаць такую магчымасць, каб захаваць крыніцу, каб зацікавіць сваімі творчымі прапановамі паломнікаў, мы проста не маглі.

Марыя БАРАНОВА:

— Працуем сумесна з царквой. Цягам апошніх гадоў прадаём ля крыніцы сувеніры народных майстроў, вырабы навучэнцаў школы мастацтваў, выконваем духоўныя і народныя песні...

Святлана ЯЗЕРСКАЯ:

— 14 жніўня — на Мядовы Спас — тут збіраюцца пасечнікі з усёй краіны. Айцец Георгій асвятчае

рублёў, цяпер разглядаецца ў вобласці. Комплекс мяркуецца размясціць непадалёк ад крыніцы. Тут будзе аўтастанка, пляц гасцінічных дамкоў, кавярня... Цягам года мяркуем распачаць будаўнічыя работы. Натуральна, і цяпер не сядзім склаўшы рукі. Аддзел культуры працуе над пашырэннем рэпертуару. Мяркую бліжэйшым часам удасканаліць райвыканкамаўскі сайт, каб выконваў ён не толькі ідэалагічную, але і рэкламную функцыю, бо пошук інвестараў — справа карпатлівая і штодзённая.

Марыя БАРАНОВА:

— У тым, што крыніца стала месцам усеагульнага міжнароднага паломніцтва, ёсць пэўная заслуга менавіта нашага райвыканкамаўскага сайта.

Яўген РАГІН:

— Па горадзе мы "павандравалі", паспелі і на раён выбрацца... Як пераконвала мяне учора намеснік дырэктара Раённага цэнтру культуры і народнай творчасці Любоў Дабравольская, кантраст — не толькі паміж гарадскімі і аграгарадоцкімі ўстановамі. Існуе ён і паміж аграгарадкамі ды "звычайнымі" вёскамі. Як збіраецца той кантраст ліквідаваць?

Святлана ЯЗЕРСКАЯ:

— Ну ў нас пасля адсялення толькі 25 населеных пунктаў засталася. Цяпер 17 сельскіх клубаў мы, натуральна, пакрысе даводзім да ладу, але без укладання вялікіх грошай, бо вёскі нашы збольшага — маланаселеныя, "дачныя". Я пастаянна іх наведваю, адсочваю якасць мерапрыемстваў у бібліятэках і клубах. Безумоўна, не ўсё тут гладка, бясмарна, прафесійна. Вяртаюся да таго, з чаго мы і рватэрнага пытання. Нашы СВК (акрамя больш менш заможнага кааператыву "Прывольны") жыллё даюць у першую чаргу работнікам сельгасвытворчасці, а не сацыякультурнай сферы. Так што наша неадкладная задача — станавіцца "заможнымі". Дзеля гэтага сёння і шчыруем.

**Яўген РАГІН, наш спецыяльны карэспандэнт
Мінск — Слаўгарадскі раён — Мінск
Фота аўтара**

У гэтым будынку колішняй паштовай станцыі праз пэўны час размесціцца Слаўгарадскі краязнаўчы музей.

Яўген РАГІН:

— Не сумняваюся, паказаць турыстам ёсць што. Дарэчы, вы не згадалі яшчэ вёску Лясная, дзе шведы пацярпелі паражэнне ад Пятра I і дзе знаходзяцца лепшы СДК у вобласці і бібліятэка з адмысловай музейнай экспазыцыяй, прысвечанай згаданай бітве. Але пагутарыць зараз хачу пра Блакітную Крыніцу, пра канкрэтны творчы праект аддзела культуры...

Святлана ЯЗЕРСКАЯ:

— Гэты прыродны помнік — месца летняга паломніцтва беларусаў,

мёд. Штогод сюды выязджаюць гандлёвыя арганізацыі з бліжэйшых рэгіёнаў вобласці. Натуральна, хапае спраў і для аддзела культуры.

Марыя БАРАНОВА:

— Па сённяшнім часе імкнёмся выкарыстаць любую магчымасць, каб зарабіць... Трэба думаць, як надалей развіваць гэтае свята, што займела ледзь не міжнароднае значэнне...

Святлана ЯЗЕРСКАЯ:

— Трэба не думаць, а рабіць! У мінулым годзе мы ўсё лета шукалі спосаб, каб на падставе заканадаў-

**У народнай памяці захава-
лася безліч легенд пра по-
лацкага князя Усяслава Ча-
радзея, які пакінуў пасля
сябе не толькі моцнае княс-
тва, але і шасцёра сыноў:
Рагвалода-Барыса, Глеба,
Давыда, Расціслава, Рамана,
Святаслава-Георгія.
Акрамя іх Усяслаў Чара-
дзея меў яшчэ і дачок.**

Пра адну з іх да нядаўняга часу было вядома толькі тое, што выйшла яна замуж у Візантыю за царэвіча з сям'і Комніных. Справа ў тым, што праз колькі гадоў святая Ефрасіння Полацкая, чыёй цёткай сталася дачка Чарадзея, звярталася да Комніных па дапамогу ў справах асветніцтва і ўмацавання веры як да сваякоў. Але ні імя, ні пэўных біяграфічных даных, нават імя мужа Усяслаўны старажытна-рускія летапісы для нас не захавалі. Каб выправіць сітуацыю, трэба было звярнуцца да матэрыялу візантыйскай гісторыі.

да чарадзея і знахарства". Жанчынай гэтай была жонка Алексія. Такім чынам, пасля доследаў Лапарова, паралельна з ужо, здаецца, даказанай версіяй пра Ірыну-Дабрадэю Мсціслаўну, жонку Андроніка Комніна, узнікае версія пра Зою-Дабрадэю Мсціслаўну, жонку Алексія Комніна.

Рускія даследчыкі мала цікавіліся Полацкам, таму не ведалі, што ў Візантыі амаль у адзін час з Мсціслаўнай жыла іншая руская князеўна, Усяслаўна. І яе наўнасьць дае права не абвяргаць праўдзівасць візантыйскіх хронік, што распавядаюць пра Ірыну Кіеўскую. Наадварот, можна з упэўненасцю казаць: абодва браты Комніны былі жанатыя на князеўнах з усходнеславянскіх земляў. Адна была выдатная маці. Другая — дзіўная для свайго акружэння жанчына-навукоўца.

Што сёння можна сказаць пра Зою Усяслаўну? Калі ўлічваць, што яе муж Алексій нарадзіўся ў 1106 годзе, а бацька памёр у 1101-м, то сама яна з'явілася на свет дзесьці на мяжы XI і XII стагоддзяў.

волі незалежнай: дзейным, разважлівым, кемлівым. Нездарма бацька зрабіў яго фактычна сваім суправіцелем.

Пры двары базілеуса Усяслаўна, мусіць, выглядала дзіўна. Але хто мог сказаць хаця б слова насуперак будучай базілісе? Нават калі яна завяла моду сама прымаць роды ў служанак і адпойваць зёлкамі захварэлых легіянераў свайго мужа. Не выпадкова жонку Алексія сучаснікі называлі "чарадзеяй". Ці прыгадваў тады хтосьці з іх пра бацьку Зоі, якога ў летапісах называлі Чарадзеям?

Трактат "Мазі", пэўна, у чарнавым варыянце быў гатовы яшчэ да прыезду Усяслаўны ў Візантыю, бо кніга з'явілася ўжо ў 1130 годзе. Складаўся ён з пяці частак, дзе разглядаліся пытанні агульнай гігіены, меліся кароткія сведчанні пра дэрматалогію, унутраныя хваробы, дыеталогію. Таксама ў кнізе быў пакладзены пачатак вучэнню пра тэмпературы. Многае з таго, што ў ім было выкладзена, сёння з'яўляецца асновай медыцыны і касмета-

Чарадзея, дачка Чарадзея

Усяслаўна з трактата Медзічы

У выпадку з Усяслаўнай адкрыццё ісціны доўгі час перашкаджала гісторыя, звязаная з іншай князеўнай — дачкой кіеўскага князя Мсціслава. Гунстынскі летапіс паведамляе, што ў 1122 годзе Мсціслаўна была аддадзена "за царэвіча грэчаскага, сына Іаана Комніна". В.Тачішчаў называе нават імя гэтай Мсціслаўны — Дабрадэя. Даследчыкі вылучылі, хто з Комніных мог бы стаць мужам Мсціслаўны: браты Алексій і Андронік. Яны былі амаль аднаго ўзросту: 1106 год нараджэння ў Алексія і 1108 — у Андроніка. Жонка Андроніка, у шлюб з якой ён займаў шасцярых дзяцей, у візантыйскіх хроніках называецца дачкой князя Кіеўскага. Але тут праходзіць і яе імя — Ірына. Украінскія даследчыкі канца XIX — пачатку XX стст. атажамліваюць Ірыну з Тачішчаўскай Дабрадэяй і летапіснай Мсціслаўнай...

У летапісах, якія падрабязна распавядаюць пра ўзаемаадносіны рускіх князёў з візантыйскімі базілеўсамі, няма запісаў пра сватанне Комніных да полацкай князеўны. Ды і наўрад ці ў час, калі Зоя ўвайшла ў шлюбны ўзрост, жаніцьба з ёю магла прынесці Візантыі істотную карысць. Полацк пасля Усяслававай смерці патрапіў пад уладу кіеўскага князя і часова страціў сваю палітычную значнасць. Комніны парадніліся з Кіеўскім правіцелем Уладзімірам Манамахам, узяўшы ў 1122 годзе яго ўнучку Ірыну Мсціслаўну замуж за Андроніка Комніна.

Такой убачыў Усяслаўну народны мастак Беларусі Арлен Кашкурэвіч.

логіі. У кнізе прыводзіліся рэцэпты мазей і касметычных крэмаў. У іх уваходзілі зёлкі славянскіх шырот, мёд, тоўчаныя авёс, гліна, малако, кавуновыя мякаць.

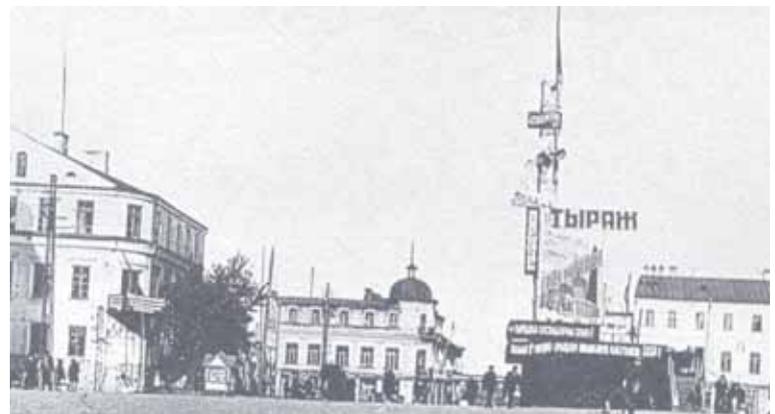
Алексій і Зоя пражылі ў шлюб толькі дванаццаць гадоў. Увосень 1142-га пад час вайсковага паходу Алексій Комнін разам са сваім братам падхапілі малярю. Прапакутаваўшы колькі дзён, абодва царэвічы памерлі. А роўна праз год, у 1143-м, ворагі забілі і самога імператара Іаана: на паляванні ў яго нехта пусціў атручаную стралу. Новым уладаром Візантыі стаў дваццаціпяцігадовы Мануіл, малодшы сын спачылага базілеуса. Ён паважліва ставіўся да аўдавых жонак сваіх старэйшых братоў. Аднак пры двары Зою не надта віталі. Візантыйскую знаць здзіўляла, чаму яна не ідзе ў манастыр, бо лад жыцця, абраны ёю пасля пахавання Алексія, мала чым адрозніваўся ад манаскага. Але ўдава добра ведала, што ў выпадку пастрывання ёй давядзецца развітацца з любімай справай, вылучаць людзей. Праўда, рабіць гэта Зоі становілася ўсё цяжэй. Царкоўнікі не ўхвалялі яе заняткаў. Феадор Бальзамон распавядае, як ужо хворую Алексіеву ўдава царградскія ўрачы адмовіліся лячыць з прычыны яе "маніі да чарадзея і знахарства"...

...Трактат "Мазі" захаваўся і працягваў дапамагаць людзям. У XV стагоддзі пляменніца апошняга з візантыйскіх базілеусаў, царэўна Палеалаг, якую таксама клікалі Зоіяй, накіроўваючыся ў выгнанне ў Італію, захапіла з сабою гэтую кнігу. Яна падарыла каштоўны манускрыпт свайму дабрадэю — герцагу Медзічы.

**Ірына МАСЛЯНИЦЫНА,
Мікола БАГАДЗЯЖ**

Рэклама? "У нумар!"

Рэклама даўно стала нашай спадарожніцай у свеце тавараў і паслуг. Але калі большасць рэкламных роликаў і аб'яў у СМІ часта выклікае ў нас раздражненне, то асобныя прыклады іх з'яўляюцца сапраўднымі ўзорамі мастацтва. Пра гэта сведчыць не толькі сучасная сітуацыя на рынку рэкламы — стагоддзе таму нашы суайчыннікі ці не ў кожным перыядычным выданні сутыкаліся з гэтым "рухавіком гандлю".

Менавіта пра гэта нагадвае цікавы праект "Свет там думкі хітрыя знае" (рэклама ў перыядычным друку канца XIX — пачатку XX стст.) з фондаў Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы, дзе і адкрылася аднайменная выстаўка, а таксама — Нацыянальнага гістарычнага музея, Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры.

Як вядома, рэклама як масавая з'ява пачала актыўна развівацца ў XIX — пачатку XX стст., пра што сведчаць старыя фотаздымкі, паштоўкі і больш за ўсё — тагачасныя газеты ды часопісы. Рэклама ў беларускай прэсе была вельмі значная, бо менавіта адтуль можна даведацца пра выхад у свет "Жалейкі", "Вянка", "Кароткай гісторыі Беларусі" — знакавых першых кніг Янкі Купалы, Максіма Багдановіча, Вацлава Ластоўскага, а таксама выданняў іншых дзеячаў нацыянальнага Адраджэння, а таксама пра прэм'еры спектакляў, музычных пастановак.

Шмат рэчаў з тагачаснай рэкламай прадукцыі сталі прататыпамі сучаснай тэхнікі, у тым ліку фотаапараты,

грамафоны, патэфоны. Больш за тое: у газетных рэкламных аб'явах можна знайсці назвы вядомых і сёння гандлёвых марак і фірм.

На выстаўцы рэклама прадстаўлена не толькі на старонках газет і часопісаў, але і ў рэкламуемых рэчах, у сімвалах рэкламы той эпохі. Яскравы сімвал рэкламы і пачатку XIX стагоддзя — рэкламная тумба, якая ўзнікла на вуліцах гарадоў яшчэ ў

XIX стагоддзі і дагэтуль складае неад'емную частку яго адметнага асяроддзя. Таксама ў той жа час з'яўляецца і рэклама на конках, а пазней — на трамваях.

Да таго ж, ці не самая галоўная адметнасць выстаўкі — магчымасць акунуцца ў атмасферу беларускага горада пачатку XX ст.

На здымках: рэкламная канструкцыя на мінскай плошчы Свабоды ў 1930-х; старонка аб'яў у беларускай прэсе пачатку стагоддзя.

Карта з гісторыяй

Сёння кожны жыхар нашай краіны добра ведае такія славутыя мясціны, як Мір, Нясвіж, Навагрудак. Аднак часам нават не здагадваецца, што ўнікальныя помнікі архітэктуры, мясціны, звязаныя з жыццём і творчасцю знаных беларускіх дзеячаў культуры, знаходзяцца зусім побач. І ў кожным раёне яны — свае, адметныя.

Не з'яўляецца выключэннем і Пухавіцкі раён, на абсягах якога пакінулі яркі след Аляксандр Ельскі, Міхась Чарот, Якуб Колас, Пятро Глебка ды многія іншыя выбітныя літаратары. Што і казаць, кожнае мястэчка раёна мае сваю цікавую гісторыю, даследаваць і папулярна ізаваць якую ўзяўся журналіст, пісьменнік, краязнаўца Аляксей Карлюкевіч. Менавіта яго пярэ належаць праца "І марам волю дам: літаратурная карта Пухавіччыны", прэзентацыя якой днямі адбылася ў кнігарні "Прэзентацыя" выдавецтва "Беларуская энцыклапедыя" імя Петруся Броўкі, дзе і выйшаў том.

Аўтар запрашае ў падарожжа па цікавых мясцінах Пухавіччыны. Па яго словах, толькі літаратурная гісторыя раёна варта асобнай кнігі. На думку Алеся Карлюкевіча, цяжка нават адрозніць, колькі пастаў, прэзентацый, крытыкаў прыйшло ў сферу мастацка-

га слова з самой Мар'інай Горкі.

Як адзначыў аўтар прадмовы да кнігі, доктор філалагічных навук Адам Мальдзіс, праца з'яўля-

еца ўзорам радзімазнаўства. Больш за тое: па словах Адама Осіпавіча, кніга выклікае пачуццё гонару не толькі за асобны раён ці вобласць, а за ўсю нашу краіну. "...Літаратурная карта Пухавіччыны" мусіць уздзейнічаць на патрыятычныя пачуцці ўсіх беларусаў. Невыпадкова ўсе ўдзельнікі прэзентацыі былі салідарныя ў адным: калі кожны раён будзе мець падобнае выданне, істотна павялічыцца колькасць людзей, шчыра ўлюбёных у свой край.

Таксама ў кнігарні "Прэзентацыя" днямі была прадстаўлена навінка выдавецтва "Беларуская энцыклапедыя" імя Петруся Броўкі — двухтомная энцыклапедыя "Археалогія Беларусі". Аўтарамі яе сталі вядучыя вучоныя-гісторыкі. Выданне змяшчае вынікі апошніх археалагічных раскопак, што адлюстроўваюць адметнасці мінуўшчыны нашага краю.

Мазаіка ў Канстанцінопальскай Сафіі: Іаан II Комнін, яго жонка і сын Алексій — будучы муж Усяслаўны.

Але напрыканцы XIX стагоддзя гісторык Лапароў знаходзіць у фларэнтыйскай бібліятэцы Ларэнца Медзічы медыцынскі трактат "Мазі", напісаны на грэчаскай мове ў 1130 годзе. Большая частка працы была прысвечана акушэрству і догляду за немаўлятамі. Лапароў зрабіў меркаванне, што трактат мог быць напісаны жанчынай. Атрымліваецца, што гэта першая жаночая навуковая праца па медыцыне ў еўрапейскай гісторыі. Аналізуючы трактат, даследчык таксама заўважыў: туды ўвайшло шмат рэцэптаў традыцыйнай усходнеславянскай медыцыны. Гэта сведчыць, што аўтарка была народжаная на Русі. Гіпотэзу пацвердзіў партрэт знатнай візантыйкі ў манаскім ці падобным да манаскага адзенні. Яго намалявалі прыкладна ў той жа час, калі быў створаны трактат "Мазі". Жанчына трымала на руках скрутак, на якім былі бачныя літары, што складалі назву "Мазі". Імя візантыйкі на партрэце было ўказана — Зою Комніна.

Візантыйскі хроніст XII ст., патрыярх Антыяхійскі Феадор Бальзамон пакінуў у сваіх запісах згадку пра жанчыну з сям'і Комніных, якая была апантаная "маніяй

(Заканчэнне. Пачатак у № 20.)

А.Грубэ: “Па-сапраўднаму захапляцца скульптурай з дрэва я пачаў менавіта тады. Відаць, даўняя дзіцячая любоў да дрэва была прычынай гэтага новага захаплення. Неяк раницай, праходзячы праз тэатральны сквер, я ўбачыў, як рабочыя спілавалі старую тоўстую таполю. Камель гэтай таполі яны мне абмянялі на пару пляшак гарэлкі. З яго я выразаў дзве скульптуры: спачатку “Лірніка”, а

“Вянка” і пазнаёміўся з ягонай паззіяй. Так з’явіўся гэты партрэт. Аднак у гады Вялікай Айчыннай вайны вывезлі яго ў Германію, і там сляды работы згубіліся...”

А.Грубэ: “Захапленне дрэвам мяне не пакідала ніколі. Я хадзіў на базар, любавалася драўлянымі вырабамі сялян-саматужнікаў. Адночы ўбачыў вялізныя начоўкі, выразаныя з асіны. Дзядзька, які іх прадаваў, сказаў, што ў іхнім краі пастаянна трапляюцца асіны, прыдатныя на-

а для выстаўкі “Індустрыя сацыялізму” пачаў рыхтаваць “Трактарыстку”, эскіз якой зацвердзіла сама Вера Мухіна. **А.Грубэ:** “Вырашыў рабіць гэтую скульптуру з дрэва. Якраз на мінскай сельгасвыстаўцы экспанавалася 500-гадовы дуб-волат. Мне яго прадалі за 500 рублёў. Дзівоснае стварэнне прыроды! Ведаецца, такі матэрыял, нібыта паззія, вельмі натхняе ў час маёй працы. Камель быў вышыней у тры метры пятнаццаць сантыметраў, а дыяметр — 109 сантыметраў, вага — больш за тону. Цэлы год, як дзяцел, дзяўбу гэтую махіну. Першыя тыдні галава балела ад грукату і напружання. Майстэрня, у якой я працаваў проста на сельгасвыстаўцы, была вельмі халодная, бо месцілася ў павільёне з фанеры. Холад прыспешваў працу. Так з’явілася на свет “Трактарыстка”. Статуя карысталася поспехам, я атрымаў за яе ганаровую граматы-дыплом, хаця, па вялікім рахунку, яна асабіста мне не зусім падабаецца...”

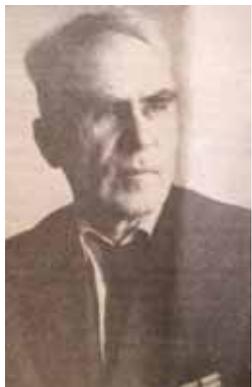
Што цікава, у Беларусі гэты твор выклікаў не такое добразычлівае стаўленне, як у Маскве. Першым выказаўся на

ды знаходзіўся на рагу вуліц Энгельса і Маркса. Прадстаўлены былі тры праекты маскоўскіх скульптараў, адзін — ленинградскі і два — беларускіх. Аднак станоўчыя водгукі атрымалі толькі два праекты — А.Грубэ і М.Манізера.

А.Грубэ раскрыў галоўную ідэю помніка праз шматфігурную кампазіцыю, якая ўключала пяць груп: цэнтральную з фігурай Леніна, дзве бакавыя, на якіх адлюстроўваліся працоўныя масы Краіны Саветаў і прыгнечаныя ў капіталістычных і каланіяльных краінах, у чацвёртай групе аўтар прадставіў людзей працы розных кантынентаў, якія імкнуцца да сацыяльных пераўтварэнняў. Заканчвалася кампазіцыя вобразамі рэвалюцыянераў. Карацей кажучы, Грубэ ўлічыў у сваёй рабоце ўмовы конкурсу, здолел уобразна выявіць асноўную мэту праекта. Разам з тым, сёння даволі цяжка ўявіць у натуре манументальны твор скульптара: аўтар меркаваў размясціць усю гэтую шматфігурную кампазіцыю без п’едэстала перад Домам урада.

Вайна застала яго ў Мінску. “Праз палаючы Мінск, пад бамбёжкам, прабраўся да сваёй майстэрні, — пазней узгадваў мастак. — Пераначаваў тут, на падлозе. Раніцай накіраваўся на ўсход, у лясы, як мага далей ад палаючага горада. Я замкнуў майстэрню на ключ з надзеяй вярнуцца і зноў працаваць. Але надзеі былі марныя. Калі скончылася вайна, я прыйшоў на тое месца, дзе была майстэрня, і ўбачыў высокі бур’ян...”

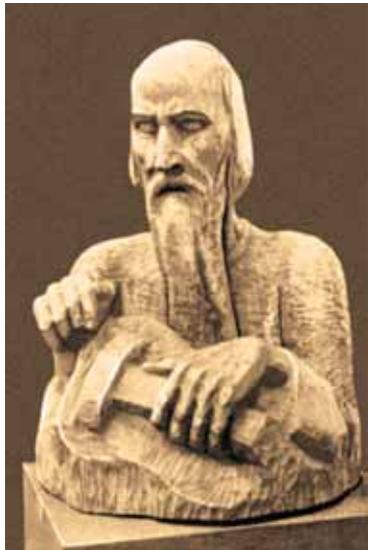
З ліста да аўтара гэтых радкоў: “У час вайны Урад БССР знаходзіўся ў Маскве, прапанаваў мне ўзначаліць беларускі Саюз мастакоў, што я добрасумленна і рабіў да 1944 года: у асноўным, арганізоўваў выстаўкі беларускіх творцаў у маскоўскім Гістарычным музеі і Трацякоўцы, прымаў удзел у падрыхтоўцы Усесаюзнай выстаўкі “Вялікая Айчынная вайна” ў лістападзе 1942 года, дзе экспанаваліся творы і беларускіх мастакоў — тых, якія змагаліся на франтах і ў партызанскіх атрадах, і тых, хто знаходзіўся ў эвакуацыі. Ды і сам я ўжо на другі год вайны стварыў бюст загінулага ў канцы 1941-га Героя Савецкага

...Словам, час быў такі, што мастакам Беларусі трэба было аб’яднацца ў адзіны творчы калектыў, і, зыходзячы з аўтарытэту гэтай буйной выстаўкі, вырашылі склікаць сход з удзелам творцаў з Мінска, Магілёва, Гомеля і Віцебска, а таксама некаторых студэнтаў-беларусаў, якія вучыліся ў Маскве і Ленінградзе. Такім чынам, у 1927 г. з’явілася Усебеларускае аб’яднанне мастакоў. Ягоным старшынёй аднагалосна быў абраны Аляксандр Грубэ, сакратаром — Міхаіл Станюта...

“Беларусь назаўжды засталася ў маім сэрцы як родная маці...”

Ад двух пудоў гіпсу да “вечнага дрэва”

А.Грубэ. “Лірнік”.

праз некаторы час — скурчанага, звязанага “Раба”... Правобразам Лірніка быў рэальны чалавек — жабрак, самародак. Мне хацелася ўвасобіць народнага музыку, Баяна, які спявае пра лёс і пакуты свайго народа. Ён — з закрытымі вачыма, але не спяць. Ён — думае. Ён у гордым, эпічным спакоі апавядае нам гісторыю народа...”

Трэба адзначыць, што, акрамя скульптуры, А.Грубэ вельмі любіў тэатр. Ён не прапускаў ніводнай пастаноўкі БДТ-1. І тут упершыню ўбачыў п’есу Е.Міровіча “Кастусь Каліноўскі” з Крыловічам у галоўнай ролі. Безумоўна, вобраз беларускага бунтара зрабіў на скульптара вялікае ўражанне. І на наступны дзень ён адшукаў у бібліятэцы дагератып Каліноўскага, паводле якога і стварыў партрэт гэтага чалавека — першы ў беларускім мастацтве! А вось гісторыя з’яўлення партрэта Максіма Багдановіча. І зноў жа — першага ў нашай скульптуры. Аляксандр Васільевіч часта наведваў Саюз пісьменнікаў, бо браты ягонай жонкі Настасі Антонаўны Шашалевіч былі пісьменнікамі, адзін з якіх — Андрэй — пісаў пад псеўданімам “Мрый”. Менавіта ад іх мастак упершыню даведваўся пра трагічны лёс аўтара

ват для вырабу чоўнаў. Я папрасіў прывезці мне гэтку камель. Так з’явілася скульптура з асіны “Тачачнік” (“Праца”)...”

Што яшчэ рабіў Грубэ ў 30-я гады? Шмат чаго: барэльефы “Кастрычнік” для польскага тэатра (у будынку Чырвонага касцёла), спраектаваў помнік Ф.Дзяржынскаму для горада Койданава і Леніну — для Барысава (абодва помнікі былі знішчаны пад час вайны), дэкаратыўныя рэльефы “Авіямадэліст” і “Фанфарыстка” для Палаца піанераў у Мінску. Паралельна займаўся грамадскай працай. Напрыканцы 1920-х са складу Усебеларускага аб’яднання мастакоў вылучылася група, якая назвала сябе “РАМБ” (Рэвалюцыйная арганізацыя мастакоў Беларусі). Гэта былі, па словах Грубэ, праціўнікі “пасіўнага натуралізму”, “змагары за новыя рэвалюцыйныя формы, якія адлюстроўвалі б рэчаіснасць Савецкай Беларусі”, паслядоўнікі Сезана, вучні Фалька, Мацвеева, Фаворскага. Разам з Бразерам, Руцаем і Тычынам Грубэ ўвайшоў у склад бюро і працаваў тут да яго ліквідацыі ў 1932 годзе. У той час у Маскве быў ужо зацверджаны Аргкамітэт па падрыхтоўцы Усесаюзнага з’езда мастакоў, членамі якога ад Беларусі сталі А.Грубэ і М.Керзіп.

Там жа, у Маскве, Аляксандр Васільевіч паспеў вылепіць статую М.Горкага для адной са школ,

старонках “ЛіМа” жывапісец і педагог Валянцін Волкаў: “У “Трактарысткі” ўтрыраваныя ногі, якія ля самай ступні — найбольш тонкім месцы кожнай нагі — маюць аднолькавую таўшчыню з шыяй, што выклікае непрыемную асацыяцыю з так званай слановай хваробай”. Іншыя крытыкі пайшлі яшчэ далей, абвясціўшы: маўляў, Грубэ — проста “сапраўдны фармаліст, льявак”! Аднак гэта не перашкодзіла мастаку паўдзельнічаць ва Усесаюзным конкурсе па праектаванні помніка Леніну перад тагачаснай новабудовай — Домам урада БССР. Праект не толькі ўключаў комплекснае рашэнне інтэр’ераў Дома, але і ўсёй сумежнай плошчы, уключаючы помнік правадыру. Хутка была створана спецыяльная камісія па збудаванні гэтага манумента. Конкурсныя матэрыялы выставілі для шырокага абмеркавання ў зале Дома палітычнай асветы, які та-

А.Грубэ. “Кіраўнікі трох дзяржаў-саюзніц на Ялцінскім канферэнцыі ў лютым 1945 г.”

Як вядома, у выніку конкурсу перамог праект архітэктара І.Лангбарда і скульптара М.Манізера. Іхняя работа была ўдастоена Першай прэміі і адобрана Урадавай камісіяй. 7 лістапада 1933 г. адбылося святочнае адкрыццё помніка, які, пасля доўгіх метамарфоз ваеннага перыяду, і сёння знаходзіцца на сучаснай плошчы Незалежнасці.

Напрыканцы 1938-га ў Мінску адбыўся І з’езд мастакоў БССР. Старшынёй Саюза быў абраны І.Рубінштэйн, якому былі даручаны ўсе арганізацыйныя пытанні, звязаныя з прыёмам мастакоў у члены новага творчага аб’яднання пад брэндам “самага перадавога ў свеце” метаду сацыялістычнага рэалізму. Такі прыём адбыўся ў 1940 годзе. Першымі членамі Саюза сталі скульптары А.Грубэ (за год да таго ён атрымаў званне заслужанага дзеяча мастацтваў БССР), З.Азгур, А.Бембель, А.Арлоў, А.Жораў, А.Глебаў... А ў 1941-м, калі на беларускай зямлі ўжо палала вайна, Аляксандр Васільевіч пачаў выконваць абавязкі старшыні Саюза мастакоў, але — знаходзіўся ў Маскве...

Саюз а Льва Даватара ў папасе і бурцы (Лічу, адзін з найлепшых вобразаў нашага земляка ў мастацтве Беларусі. — **Б.К.**), а ў 44-м здзейсніў праект помніка “Ахвяра фашысцкіх зверстваў”. Калі вызвалілі Мінск і беларускі Урад туды пераехаў, я звярнуўся да сакратара ЦК КПБ Цімафея Гарбунова з просьбай пакінуць мяне ў Маскве на штатнай рабоце ў Аргкамітэце Саюза мастакоў СССР, членам прэзідыума якога я быў. Просьба была задаволеная, і з таго часу я працую ў Маскве. Перад ад’ездам беларускіх мастакоў з Масквы ў вызвалены Мінск я правёў агульны сход і склаў свае абавязкі старшыні Саюза. Старшынёй тады замест мяне быў абраны мой сябра, жывапісец Іван Ахрэмчык...”

Аляксандр Васільевіч толькі аднойчы пасля вайны наведваў Мінск. Толькі аднойчы... Але: “Беларусь назаўжды засталася ў маім сэрцы як родная маці, — казаў ён. — Тут я зрабіўся мастаком. Тут я стварыў свае лепшыя рэчы... Тут мая душа... Тут мая духоўная зямля...” І гэта сапраўды так. Скажу шчыра: пасляваенныя, у асноўным, гіпсавыя творы, якія А.Грубэ выканаў у Маскве, і тыя, што я бачыў у маскоўскай майстэрні на Маслаўцы (“Будаўнік”, “Першая баразна”, “На будоўлі камунізму”, “Сталявар”, “Доменшчыкі”, “Майстар Зайцаў”), не ідуць ні ў якое параўнанне з работамі беларускага перыяду 1920 — 30-х гадоў, акрамя мо партрэта Рыхарда Зорге канца 1950-х...

Выдаецца
з кастрычніка
1991 года
Заснавальнік —
Міністэрства культуры
Рэспублікі Беларусь
Рэгістрацыйнае
пасведчанне № 637
Галоўны рэдактар —
Людміла КРУШЫНСКАЯ

Рэдакцыйная калегія:
Лілія АНАНІЧ,
Уладзімір АРЛОЎ,
Міхаіл БАРАЗНА,
Уладзімір ГЛЕП,
Ірына ДРЫГА,
Аляксей ДУДАРАЎ,
Кацярына ДУЛАВА,
Валянцін ЕЛІЗАР'ЕЎ,
Міхаіл КАЗІНЕЦ,
Віктар КУРАШ,
Барыс СВЯТЛОЎ,
Святлана СУХАВЕЙ,
Міхаіл ФІНБЕРГ,
Леанід ШЧАМЯЛЁЎ,
Уладзімір ШЧАСНЫ.

Рэдакцыя:
Сяргей ТРАФІЛАЎ
(намеснік
галоўнага рэдактара),
Пётр ОВАД
(адказны сакратар).

Рэдактары аддзелаў:
Канстанцін АНТАНОВІЧ,
Надзея БУНЦЭВІЧ,
Тацяна КОМАНОВА,
Барыс КРЭПАК,
Настасся ПАНКРАТАВА,
Яўген РАГІН,
Ілля СВІРЫН,
Антон СІДАРЭНКА.

Спецкарэспандэнты:
Дар'я АМЯЛ'КОВІЧ,
Алена САБАЛЕУСКАЯ,
Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ.

**Загадчык аддзела
фотайлюстрацый —**
Юрый ІВАНОЎ
Карэктар —
Інга ЗЕЛЬГІС
Мастацкі рэдактар —
Наталля ОВАД

Адрас рэдакцыі:
220013, Мінск,
пр. Незалежнасці, 77.
Тэлефон:
(017) 290-22-50
(прыёмная)
(017) 286-07-97,
(017) 334-57-23
Тэлефон/факс:
(017) 334-57-35
Рэкламны аддзел:
тэл. (017) 334-57-41
www.kimpress.by
E-MAIL: kultura@tut.by

Выдавец —
Рэдакцыйна-
выдавецкая ўстанова
"Культура і мастацтва"
Ліцэнзія на выдавецкую
дзейнасць
ЛВ №02330/0003879
ад 17 красавіка 2009 г.
220013, Мінск,
пр. Незалежнасці, 77.
Тэл. (017) 290-22-50.
Бухгалтэрыя:
тэл. (017) 334-57-35
Аўтарскія рукапісы
не рэцэнзуюцца
і не вяртаюцца.
Аўтары допісаў у
рэдакцыю
паведлаюць сваё
прозвішча, поўнаснае імя
і імя па бацьку, пашпартныя
звесткі (нумар пашпарта,
дату выданы, кім выдадзены
пашпарт, асабісты нумар),
асноўнае месца работы,
зваротны адрас.
Меркаванні аўтара могуць
не адпавядаць пункту
гледжання рэдакцыі.
Аўтары нясуць адказнасць
за дакладнасць
матэрыялаў.
*Матэрыял на правах
рэкламы.

© "Культура",
2011.
Індэкс 63875
Наклад 8353
Падпісана ў свет
19.05.2011 у 12.30
Замова 2346
РУП "Выдавецтва
"Беларускі Дом друку".
ЛП № 02330/0494179
ад 03.04.2009.
Пр. Незалежнасці, 79,
220013, Мінск.

ISSN 1994-4780

9 771994 478007 1 1 0 2 1

МУЗЕІ *

НАЦЫЯНАЛЬНЫ
МАСТАЦКІ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск,
вул. Леніна, 20.
Тэл.: 227 45 62.

■ Мастацтва Беларусі XII — XIX стст.
■ Мастацтва Беларусі канца XIX — пач. XXI стст.
■ Мастацтва Расіі XVIII — пачатку XX стст.
■ Мастацтва краін Усходу XV — XX стст.
■ Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст.
■ Экспазіцыя жывапісу, скульптуры, графікі мастакоў 1940-х — 1980-х гг.
Выстаўкі:
■ Выстаўка "Беларускі наюрморт XX ст."
■ Выстаўка "Адкрыццё святой прыгажосці". Да 22.05.2011.

■ Выстаўка І.Давідовіча "Францыск Скарына".
■ Выстаўка М.Міхалова "Маё XX-е стагоддзе".
■ Выстаўка графікі "И прелести твоей секрет разгадке жизни равносилен...". Да 18.07.2011.

■ "ТРОГАТельная выставка". Да 18.07.2011.
■ Фотавыстаўка "Копия мнимой реальности". Да 13.06.2011.

Філіялы
Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь:

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВИЧАУ.
КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА
ПЕРШАЙ ПАЛОВЫ XIX ст."

г. Мінск,
вул. Інтэрнацыянальная, 33а.
Тэл.: 227 87 96.
■ Пастаянная экспазіцыя.

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА
НАРОДНАГА МАСТАЦТВА
ў в. Раўбічы

Спарткомплекс
"Раўбічы",
Мінскі р-н.
Тэл.: 507 44 68.

■ Выстаўка "Таямніцы дрэва.
Разьба па дрэве,
чаканка".

МУЗЕЙ
В.К. БЯЛЫНЦКАГА-БІРУЛІ
ў г. МАГІЛЁВЕ

г. Магілёў,
вул. Ленінская, 37.
Тэл.: (8-0222) 22 48 87.
■ Пастаянная экспазіцыя.
"Культура
I-й пал. XIX ст."
■ Выстаўка Сяргея
Цімохава
"Чары ночы".

МУЗЕІ *

НАЦЫЯНАЛЬНЫ
ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул.
К.Маркса, 12.
Тэл.: 227 43 22.
Экспазіцыі:

■ "Мастацтва
ў гарадской культуры
XIX — пачатку XX стст."
■ "Старажытная Беларусь".
■ "Беларусь XVI — XVIII
стст. у партрэтах
і геральдыцы".

■ "З крыніц
адвечнай прыгажосці".
■ "Водбліскі
ваеннай славы"
(еўрапейская зброя
і вайсковае
абмундзіраванне
XIX — I-й пал. XX стст.).

Выстаўкі:
■ "Экспануецца
ўпершыню".

казак Якуба Коласа.
Выстаўка:
■ "На прастор"
(прэзентацыя твораў
мастакоў Я.Шулейкі,
Л.Навівайка, В.Данільчыка).

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНЫ
МУЗЕЙ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Янкі
Купалы, 4.
Тэл.: 227 78 66.

■ Пастаянная
экспазіцыя
"Жыццё і творчасць
Янкі Купалы".

■ Цыкл музейна-педагагічных
занятак з элементамі
тэатралізацыі "Дзядыка
Янка, добры дзень!" для
дзяцей малодшага школьнага
ўзросту і сямейнага
наведвальніка.

■ Музейная гульня
"У пошуках Папараць-кветкі".
■ Выстаўка "Свет там думкі
хітрыя знае..." (рэклама

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ
МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ
АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 25а.
Тэл.: 226 03 98.

Экспазіцыі:

■ Пастаянная экспазіцыя.

Выстаўкі:

■ "Пераможцы".

■ "Вітражы партызанскай
мудрасці і кемліваці".

■ "Дарогамі перамогі.
Бацька і сын Федарэнкі".
Да 31.08.2011.

■ Фотавыстаўка Ларысы
Салодкінай "Творцы
Перамогі".

■ "Творцы
Перамогі".

УВАГА!

**НАГАДВАЕМ!
ПРАЦЯГВАЕЦЦА
ПАДПІСКА НА ГАЗЕТУ
"КУЛЬТУРА"
НА ДРУГОЕ ПАЎГОДДЗЕ
2011 ГОДА!**

**Падпісныя індэксы:
індывідуальная
падпіска — 63875,
ведомасная
падпіска — 638752.**

Паспяшайцеся на пошту!

■ Праект Вольгі Смаляк
"Ажылыя карціны
Андрэя Смаляка".

Дом-музей ІЗ'езда РСДРП
г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 31а.
Тэл.: 290 68 47.

■ Пастаянная
экспазіцыя "Гісторыя
ІЗ'езда РСДРП".
■ "Падары клопат
дзецям".

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-
МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ
ЯКУБА КОЛАСА

г. Мінск,
вул. Акадэмічная, 5.
Тэл.: 294 91 96.

■ Пастаянная
літаратурна-мемарыяльная
экспазіцыя
"Якуб Колас.
Жыццё і творчасць".
■ Тэатралізаваная
экскурсія паводле

ў перыядычным друку пач.
XX ст. у артэфактах эпохі).

ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ
ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАЙ
ЛІТАРАТУРЫ

г. Мінск, вул.
М.Багдановіча, 15.
Тэл.: 334 56 21.

Выстаўкі:
■ "Традыцыі і культура
Палесціны".
■ "Свет шчодры.

Свет мяне
паўторыць..." (да 80-
годдзя з дня нараджэння
У.Караткевіча).
■ "Васіль Быкаў.
Шлях, вызначаны лёсам".

■ "Спадарожнікі
дзяцінства".
■ Выстаўка шаржаў
Аляксандра
Каршакевіча.

Цэнтральная частка палаца
Выстаўкі:

■ Выстаўка вазковых
фігур

"Тайная вясера".

■ Выстаўка работ маладых
мастакоў з калекцыі
Музея сучаснага
выяўленчага мастацтва
"Belart.by".

■ "Прастора,
напоўненая сэнсам".

■ Выстаўка Мікалая
Батвінніка "Тыя, што
бягуць па лязу
брытвы".

■ "АУТОПРОЕКТ ZOJA".

■ Выстаўка карлікавых
дрэў Д.Віхарава
"Бансай".

Экспазіцыі:

■ "Культавыя прадметы"
("Дамавая царква",
паўночны рызаліт палаца).

■ "Загадкавыя фантазіі
мора" (грот палаца).

НАЦЫЯНАЛЬНЫ
АКАДЭМІЧНЫ
ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ
І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ
БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл.
Парыжскай
камуны, 1.
Тэл./факс: 334 11 56.

■ 26 — у камернай зале
"Іспанія — любоў мая":
сольны канцэрт Н.Акінінай, за

фартэпіяна — І.Целяпнёва. У
праграме — вакальныя
цыклы Д.Шастаковіча,
Д.Смольскага, Э.Тырманд,
творы М. Дэ Фалья,
М.Мінкова.

РЭСПУБЛІКАНСКІ
ТЭАТР БЕЛАРУСКАЙ
ДРАМАТУРГІІ

г. Мінск,
вул. Крапоткіна, 44.
Тэл.: 334 60 08.

■ 23 — "Чайка"
А.Чэхава.
■ 24 — "Адамавы
жарты" С.Навуменкі.
■ 26 — "Мітусня
каляровых дзён"

БЕЛАРУСКІ
ДЗЯРЖАЎНЫ
АКАДЭМІЧНЫ
МУЗЫЧНЫ ТЭАТР

г. Мінск, вул. Мяснікова, 44.
Тэл.: 200 81 26.

■ 22 — "Прыгоды
брэменскіх музыкаў"
Р.Гладкова.
■ 22 — "Вясёлая
ўдава"
Ф.Легара.
■ 23, 24 — "Блакiтная
камя"
К.Брэйтбургга.
■ 25 — "Адночы

■ 26 — "Кармен-соіта.
Дывертысмент з
балета "Шчаўкунок"
Ж.Бізе,
Р.Шчадрына.

БЕЛАРУСКІ ТЭАТР
"ЛЯЛКА"

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2.
Тэл.: (8-0212) 36 32 50.

■ 21 — "Дзед і Жораў"

В.Вольскага.
■ 22, 24 —
"Сонейка і
снежныя
чалавечкі"
А.Вясёлова.
■ 25 — "Жыў-быў
Зяць"
М.Шувалова.
■ 26, 27 —
"Прынцэса
і Свінапас"
Г.Х. Андэрсэна.